

A GYERMEKEK HÁZA
ALTERNATÍV ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS
GIMNÁZIUM

(1021 Budapest, Völgy utca 20-22.)
OM azonosító: 203527

Pedagógiai programja

2021

Tartalom

1. BEVEZETÉS	7
ELŐZMÉNYEK	7
GYERMEKEK HÁZA ALTERNATÍV ALAPOZÓ PROGRAM	7
GYH ALTERNATÍV GIMNÁZIUM	8
A PROGRAM MŰKÖDÉSI HELYZETE.....	8
ÚJ INTÉZMÉNY: GYERMEKEK HÁZA ALTERNATÍV ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM.....	9
2. A GYERMEKEK HÁZA ALTERNATÍV ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM PEDAGÓGIAI ALAPELVEI	10
SZEMÉLYKÖZPONTÚ ISKOLA	10
A TANULÁSI ESÉLYEGYENLŐSÉG ELVE.....	10
BEFOGADÓ ISKOLA, INTEGRÁCIÓ, TEHETSÉGGONDOZÁS	11
AZ EGYÉNI KÜLÖNBBSÉGEK TISZTELETE	11
A TANÍTÁSI - TANULÁSI FOLYAMAT ÉRTELMEZÉSE	11
A TANULÓK SZEREPE A TANULÁSI FOLYAMATBAN.....	12
A PEDAGÓGUS SZEREPE A TANULÁSI FOLYAMATBAN.....	12
SZEMÉLYRE SZABOTT TANULÁSTÁMOGATÁS, DIFFERENCIÁLT TANULÁSSZERVEZÉS	12
KOMPETENCIAFEJLESZTÉS	13
3. A SZEMÉLYRE SZABOTT TANULÁSTÁMOGATÁST BIZTOSÍTÓ TANULÁSSZERVEZÉSI ELJÁRÁSOK ÉS SZERVEZETI KERETEK	14
A DIFFERENCIÁLT TANULÁSSZERVEZÉS	14
A KOOPERATÍV TANULÁS	14
EGYÉNI FELADATVÉGZÉS, DIFFERENCIÁLT RÉTEGMUNKA.....	14
INDIVIDUALIZÁLT TANULÁS.....	15
TANÓRÁK HELYETT RUGALMAS IDŐKERETEK	15
A TANANYAG-ELRENDEZÉS.....	16
RUGALMAS TANTÁRGYI KERETEK, DIFFERENCIÁLT FELKÉSZÜLÉS AZ ÉRETTSÉGIRE	16
AZ ÖNÁLLÓ TANULÁS EGYÉNI MÓDSZEREINEK, TECHNIKÁINAK TANÍTÁSA.....	17
TÖBBFUNKCIÓJÚ TEREMBERENDEZÉS	17
4. EGÉSZ NAPOS ISKOLA	18
AZ EGÉSZ NAPOS ISKOLA TERVEZETT IDŐBEOSZTÁSA	19
5. FEJLESZTÉSI TERÜLETEK, FELADATOK	20
A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS FELADATAI.....	20
A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELADATAI.....	20
A SZABADIDŐ-FELHASZNÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	21
AZ ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉS FELADATAI	22
6. NEVELÉSI CÉLOK	24
ERKÖLCSI NEVELÉS.....	24
NEMZETI ÖNTUDAT, HAZAFIAS NEVELÉS.....	24
ÁLLAMPOLGÁRSÁGRA, DEMOKRÁCIÁRA NEVELÉS.....	25
AZ ÖNISMERET, A TÁRSAS KULTÚRA FEJLESZTÉSE	25
A CSALÁDI ÉLETRE NEVELÉS.....	26
A TESTI, LELKI EGÉSZSÉGRE NEVELÉS.....	26
FELELŐSÉGVÁLLALÁS MÁSOKÉRT, ÖNKÉNTESSÉG	27
KÖRNYEZETTUDATOSSÁGRA NEVELÉS.....	27
PÁLYAORIENTÁCIÓ	28
GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI NEVELÉS	28

MÉDIATUDATOSSÁGRA NEVELÉS	29
TANULÁS TANÍTÁSA.....	29
7. ÉRTÉKELÉS.....	30
AZ ÉRTÉKELÉS MENETE.....	30
8. A TANULÓK SZÓBELI ÉS ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁSÁNAK RENDJE, FORMÁI:.....	33
VIZSGÁK RENDJE.....	33
ÉRETTSÉGI VIZSGA	35
8. INKLUZÍV NEVELÉS. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK INTEGRÁLT NEVELÉSE, TEHETSÉGGONDOZÁS.....	36
A GYERMEKEK HÁZÁBAN TANULÓ SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK	38
9. GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE	43
10. GYERMEKEK HÁZA PEDAGÓGUSAI, VEZETÉSI MODELLJE	45
PEDAGÓGUSOK	45
OSZTÁLYFŐNÖKÖK, PATRÓNUSOK	45
VEZETÉSI MODELLE	45
A TANTESTÜLET, MINT SZAKMAI MŰHELY	45
TUDÁSMEGOSZTÁS.....	46
VEZETÉSI STRUKTÚRA	46
VÉNEK TANÁCSA.....	47
SZAKMAI MUNKACSOPORTOK	47
EGYÜTTMŰKÖDÉS A PEDAGÓGUSOK KÖZÖTT.....	48
SEGÍTŐ PÁROK A GYERMEKEK HÁZÁBAN	48
AZ ÉRTEKEZLETEK RENDJE	48
A PEDAGÓGUSOK MUNKAIDEJÉNEK SZABÁLYOZÁSA, NYILVÁNTARTÁSA:	49
11. A GYERMEKEK HÁZA KAPCSOLATA A KÖZOKTATÁSI RENDSZER MÁS SZEREPLŐIVEL.....	50
SZAKMAI KAPCSOLATOK.....	50
SZAKMAI NAPOK	50
PEDAGÓGUS-TOVÁBBKÉPZÉS	50
INTÉZMÉNYI KERETEKEN TÚLMUTATÓ FEJLESZTÉSEK SZAKMAI FEJLESZTÉSEK	51
A GYERMEKEK HÁZA FONTOSABB NEMZETKÖZI PROGRAMJAI	51
12. GYERMEKEK HÁZA ALTERNATÍV ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM ÉLET- ÉS MUNKARENDEJE.....	53
A GYERMEKEK HÁZA HAGYOMÁNYOS RENDEZVÉNYEI, PROGRAMJAI:.....	53
NAPIREND	54
AZ OTTHONI ÍRÁSBELI (HÁZI) FELADAT SZABÁLYOZÁSA.....	54
13. EGYÜTTMŰKÖDÉS A DIÁKOKKAL.....	55
DIÁKÖNKORMÁNYZAT	55
14. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZÜLŐKKEL.....	56
15. AZ ELSŐ OSZTÁLYBA VALÓ JELENTKEZÉS	57
16. A GIMNÁZIUMI FELVÉTELI ELJÁRÁS.....	58

17. ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK	60
18. A PROGRAM EREDMÉNYESSÉGÉNEK VIZSGÁLATA, A NEVELŐ, OKTATÓ MUNKA ELLENŐRZÉSI, MÉRÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE	61
AZ ALAPELVEK MEGVALÓSULÁSÁNAK ELLENŐRZÉSE.....	61
19. ÖSSZEGZÉS, FELÜLVIZSGÁLATOK.....	63

1. Bevezetés

A Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium 2021. szeptember elsejével, a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program és GYH Alternatív Gimnázium intézményegység jogutódlásával történő kiválásával kezdte meg működését, mint állami fenntartásban működő, alternatív pedagógiát megvalósító inkluzív intézmény.

A Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium, a miniszter által kiadott, egyéni megoldások alkalmazásának engedélye alapján működik.¹ Az intézmény nevelő, oktató munkáját a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program² és a GYH Alternatív Gimnázium³ tanterve alapján végzi.

A pedagógiai program áttekintést ad a Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium célkitűzéseiről, pedagógiai alapelveiről, működési feltételeiről. A pedagógiai program tartalmazza az intézmény megalakulását megelőző, intézményegységként történő működésének fő mérföldköveit.

Előzmények

Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program

A Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program az 1991-92-es tanévben kezdte meg működését. A program kidolgozói hosszabb, rövidebb ideig dolgoztak az általános iskola különböző szinterein. Tapasztalataik alapján jutottak el addig a gondolatig, hogy az alapozó, általános iskolai oktatás lehetőségeit merőben új oldalról kezdjék vizsgálni. A pedagógusok gyakorlati tapasztalatai mellett jelentős szerepet játszott a századeleji reformpedagógiai irányzatok megjelenése Magyarországon. A Gyermek Ház program kidolgozói és tanítói ezen irányzatok lényeges elemeit abból a szempontból vizsgálták, melyek azok, amelyek optimálisan átültethetők a magyar pedagógiai gyakorlat talajára.⁴

A Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program fő célkitűzése a minden tanuló számára hatékony, tanulási esélyegyenlőséget biztosító iskolai környezet kialakítása. Célja, hogy az iskola legyen valóban *általános*, nyújtson minden tanulónak elfogadó, biztonságos környezetet, biztosítsa az egyéni tanulási út lehetőségét, és neveljen kreativitásra, önállóságra,

---

¹ VIII/3401-1/2020/KOZNEVTART

² 21138-1/2013/KOIR

³ 34519-6/2018KOZNEVTART

⁴ Az alapozó oktatás megújítására irányuló törekvések elméleti összefoglalását az 1989-ben, 1990-ben a Köznevelési Alap Titkárságához benyújtott "6-12 éves korú gyermekeket nevelő új alapozó iskola programjának kidolgozása, kísérleti kipróbálása" című pályázat tartalmazza.

gondolkodásra.

Az egyéni sajátosságokhoz igazodó tanítás érdekében a program pedagógusai differenciáltan, a tanulók egyéni lehetőségeihez igazodva tanítanak, nagy súlyt fektetnek a tanulói aktivitásra, döntésre építő tanulási helyzetek kialakítására, a személyre szabott értékelés megvalósítására. A befogadó, adaptív tanulási környezet tette lehetővé, hogy Gyermek Ház – Magyarországon elsőként (1993) – megvalósítsa sajátos nevelési igényű tanulók integrációját. A Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program pedagógusai kidolgozták a program helyi tantervét, melyet a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ 2013. január 17-én jóváhagyásra benyújtotta az oktatásért felelős miniszterhez. A 21138-1/2013/KOIR iktatószámú határozat jóváhagyta a Gyermek Ház kerettantervét, alkalmazására megadta az engedélyt, így a program saját fejlesztésű, alternatív programja, kerettanterve alapján végezte nevelő, oktató munkáját.

GYH Alternatív Gimnázium

Egyre markánsabb társadalmi, szülői és tanulói igény fogalmazódott meg a Gyermek Ház gimnáziumi tagozattal való bővülésére. Ezt a törekvést a fenntartó támogatta, és alternatív gimnáziumi tanterv kidolgozására kérte fel a Gyermek Házát.

A program pedagógusai – felkért szakemberek közreműködésével – alternatív gimnáziumi programot, tantervet dolgoztak ki. A GYH Alternatív Gimnázium tantervét a fenntartó Közép-Budai Tankerületi Központ benyújtotta az oktatásért felelős miniszterhez. A 34519-6/2018/KOZNEVTART iktatószámú határozattal a miniszter jóváhagyta az alternatív tantervet. A 2019-20-as tanévben elindult GYH Alternatív Gimnázium első osztálya. A gimnáziumi tagozat felmenő rendszerben épül ki.

A GYH Alternatív Gimnázium a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program pedagógiai elveire, módszereire építő, inkluzív középiskola. Célja, hogy megújítsa az oktatás tartalmát, kereteit, alkalmazkodjon a 21. század kihívásaihoz, kiemelten fókuszálva a személyiségfejlesztésre, a diákok egyéni igényeire, törekvéseire, valamint, hogy figyeljen a munkaerőpiaci elvárásokra, és diákjait felkészítse ezekre. A GYH Alternatív Gimnázium állami intézményként kínál lehetőséget alternatív középiskolában való tanulásra.

A program működési helyzete

A Gyermek Ház 2021. augusztus 31-ig a Klebelsberg Kuno Általános Iskola és Gimnázium részeként, mint önálló pedagógiai program, intézményegység működött. Az együttműködés feltételeit a Klebelsberg Kuno Általános Iskola és Gimnázium igazgatója és a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program pedagógiai vezetője kölcsönös megállapodásban rögzítették. A megállapodást eljuttatták az akkori fenntartó, II. kerületi Önkormányzat jegyzőjéhez, illetve a Művelődési Minisztériumhoz.

Ennek értelmében:

- A Gyermek Ház program alaptéziseit, újító módszertani eljárásait a befogadó iskola tiszteletben tartja.
- A Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program pedagógiai és szervezeti kérdéseit illetően teljes önállóságot élvez.

- A program működéséhez szükséges osztálytermeket (szerkezetileg egységes blokkban), higiénias és étkezési feltételeket az intézmény vezetője biztosítja.
  - A Gyermek Ház programban tanító pedagógusok a Klebelsberg Kuno Általános Iskola és Gimnázium állományában vannak.
  - A Gyermek Ház hat évfolyamos alapozó iskolamodellként indult, amely évfolyamonként egy-egy osztályt működtet, saját pedagógiai programja, helyi tanterve alapján. A 2001/2002-es tanévtől, igazodva a kerettantervi szakaszoláshoz, a program nyolc évfolyamosra bővült.
  - Az első négy évfolyamon 2 tanítós, a felső tagozaton szaktanári rendszerben zajlik a képzés. Az osztályt indító tanítók a 8. osztály végéig osztályfőnökként kísérik a gyerekeket.
  - A 2018/19. tanévtől a program gimnáziumi osztállyal bővül, a Gyermek Ház 8. évfolyamán tanuló diákok – meghatározott feltételekkel – a gimnáziumi tagozaton folytathatják tanulmányaikat.
- 2019/2020-as tanévben elindult a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Programra épülő Gyermek Ház (GYH) Alternatív Gimnázium első, nyelvi előkészítő osztálya. A gimnázium felmenő rendszerben épül fel.

Új intézmény: Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium

2021-ben a Közép-Budai Tankerületi Központ igazgatója felterjesztést nyújtott be annak érdekében, hogy a Klebelsberg Kunó Általános Iskola és Gimnázium keretein belül működő, egyedi eltérési engedéllyel rendelkező Gyermek Ház Alapozó Program és GYH Alternatív Gimnázium intézményegység jogutódlással történő kiválásával, önálló általános iskola és gimnázium jöjjön létre.

2. A Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium pedagógiai alapelvei

A Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium (továbbiakban Gyermek Ház) alternatív iskolának vallja magát, tudva, hogy az "alternatív" elnevezés a hagyományos iskolától eltérő segédkategória, melynek a gyakorlat dönti el tényleges jelentését. Ezért feltétlenül tisztázni kell, melyek azok a szemléletbeli, módszertani változások, amelyek a Gyermek Ház elméletében és működésében megmutatkoznak.

Személyközpontú iskola

A személyközpontú intézmény fő célkitűzése a minden tanuló számára hatékony, tanulási esélyegyenlőséget biztosító iskolai környezet kialakítása. Célja, hogy az iskola legyen valóban általános, nyújtson minden tanuló számára elfogadó, biztonságos környezetet, biztosítsa az egyéni tanulási út lehetőségét, és neveljen szabadságra, kreativitásra, önállóságra.

A Gyermek Ház kiemelt figyelmet fordít a diákok személyiségének, tanulást segítő képességeinek, szociális háttérének, meglévő ismereteinek, érdeklődésének, terveinek megismerésére.

Fontosnak tartja, hogy legyen idő és lehetőség a személyes kapcsolatok kiépítésére, az egyéni bánásmód és a személyre szabott tanulástámogatás biztosítására.

A személyközpontú szemlélet meghatározza az iskolai kapcsolatok rendszerét, a tanítás, tanulás folyamatát, szervezeti kereteit és módszereit, értékelési rendszerét.

A tanulási esélyegyenlőség elve

A Gyermek Ház megalakulásától kezdve kiemelt figyelmet fordít a tanulási esélyegyenlőség javítására, megvalósítására.

A diákok adottságainak, tanulást segítő képességeinek, családi háttérének, tanulási stílusának, érdeklődésének megismerése, az egyéni lehetőségekhez igazodó bánásmód, tanulásszervezés, az egyéni, rugalmas tanulási időkeret biztosítása, az alapkészségek, kulcskompetenciák kiemelt fejlesztése, az árnyalt értékelési gyakorlat ehhez elengedhetetlen.

A Gyermek Ház alapelvei tükrözik, hogy a program valamennyi tanuló számára biztosítani kívánja az elfogadó, fejlesztő környezetet.

Alapfeltétel az egyenlő bánásmód megvalósulása érdekében a differenciált nevelési és oktatási környezet, a szegregációmentesség és a diszkriminációmentesség biztosítása.

A tanulók megismerését, a bizalomra épülő személyes kapcsolatok kialakítását, a tanulási esélyegyenlőség feltételeinek megvalósulását az egész napos iskolai működés, a minden évfolyamra tervezett osztályidő nagymértékben segíti.

Befogadó iskola, integráció, tehetséggondozás

A Gyermek Háza befogadó iskola, osztályaiban együtt tanulnak különböző adottságú, érdeklődésű, eltérő ismeretekkel, lehetőségekkel bíró diákok.

Az egyéni bánásmódra fókuszáló szemlélet és módszertani kultúra teszi lehetővé, hogy osztályaiban két-három, szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű diák tanuljon együtt ép társaival, valamint kiváló lehetőséget biztosít a tehetséggondozás megvalósítására is.

Az egyéni különbségek tisztelete

Az iskolában tanuló diákok között igen nagy különbség mutatkozhat adottságok, a fejlődési ütem terén, illetve az előzetes ismeretek, tanulásra való motiváltság, tanulási technikák szintjeiben. A Gyermek Háza fő célkitűzése, hogy az iskola természetes befogadó közege legyen minden tanulónak, függetlenül egyéni adottságaitól, képességeitől, fejlődési ütemétől.

Az intézmény pedagógusai vallják, hogy:

- A személyközpontú iskolai szemlélet alapja az egyéni különbségek elfogadása.
- Kiemelt figyelmet szükséges fordítani a hatékony tanuló megismerésre, a személyes kapcsolatok kialakítására.
- Az alapozó iskola elsődleges feladata a biztos alapkészségek kialakítása, az ismeretek megbízható elsajátítása minden tanulónál.
- Cél, hogy a tanuló saját lehetőségeinek megfelelő, minél optimálisabb szintre juthasson egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével.
- Elengedhetetlen a személyre szabott tanulástámogatás megvalósítása.
- A személyre szabott tanulástámogatás érdekében rugalmas szervezeti és időkeretek, differenciált tartalmak biztosítása szükséges.
- A gimnáziumi képzésnek lehetőséget kell találni a tanulók egyéni érettségi, továbbtanulási terveinek figyelembevételére, támogatására.

A tanítási - tanulási folyamat értelmezése

Tanuláson az ismeretszerzés, a képességek fejlődése, az attitűdök változása értendő. A tanítási - tanulási folyamat értelmezésénél elsődleges leszögezni, hogy a tanuló felelős saját tanulásáért. A tanulókat érdekeltté, aktívvá kell tenni az ismeretszerzés folyamatában.

A tanulási folyamat szervezésénél a tanulók aktivitásának magas szinten való tartása érdekében a kutató, felfedező, cselekvéses tanulás kerül előtérbe. Így az ismeretközlő pedagógus és befogadó tanuló alapállás helyett a tevékenységközpontú tanulásra helyeződik a hangsúlyt, ahol az együtt munkálkodó diákok és pedagógusok közös tevékenysége folyik. Ezzel lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók előzetes tudásukat, tapasztalataikat is mozgósítsák, tevékenyen vegyenek részt a tananyag feldolgozásában, elsajátításában.

Kiemelt cél, hogy a pedagógusok megismerjék a tanulók sajátos, egyéni tanulási módjait, stratégiáit, stílusát és szokásait. Vegyék figyelembe a fejlődési folyamat, ennek részeként a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozzák a tanulás szervezését. Ezzel segíthetik a diákokat az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerésében, módszereinek

elsajátításában, és a tanulás iránti egyéni felelősség tudatosításában.

Kiemelt figyelmet fordít a program a gondolkodási, a problémamegoldási készségek, a kreativitás fejlesztésére, a döntési képesség kialakítására. A cselekvéses, együttműködésre építő tanulási helyzetek alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál ehhez.

Elengedhetetlen az optimális terhelés megvalósítása. Ha a diákok a tanulási helyzetek során saját képességeiknek, lehetőségüknek megfelelő feladatokkal dolgoznak, azokat sikeresen tudják megoldani, tanulási kedvük, motivációjuk állandósul. A tanulás így örömforrásként, önmegvalósítási lehetőséggént jelenik meg.

A tanulók szerepe a tanulási folyamatban

A Gyermek Ház program a tanulási folyamat szervezésénél, a diákok szempontjait előtérbe helyezve, a következő elvekre figyel:

- A tanulók életkori és egyéni sajátosságait feltétlenül tiszteletben kell tartani.
- Szükséges az élményszerű, felfedező, a tanulók aktív részvételére építő tanulás.
- Fontos, hogy a diák saját tanulásának szervezésében érdekelt, aktív lehessen, együttműködő közösség tagjaként fordulhasson segítségért társaihoz, tanítóihoz.
- Nem a tanulót kell a tananyaghoz igazítani, hanem a tananyagot és az elsajátítás módját az adott gyerekekhez.
- A hiba a tanulás szerves része. A tanulónak joga van hibázni, és a hibából tanulni.
- A bizalom, a nyugodt, elfogadó légkör, a pozitív megerősítés minden tanulónak alanyi jogon jár.

Fontos biztosítani a diákok számára, hogy kulturált, esztétikus és praktikus tárgyi környezetben tanulhassanak.

A pedagógus szerepe a tanulási folyamatban

A Gyermek Ház Program tanulási helyzeteiben a pedagógus nem, mint minden ismeretek tudója és közvetítője van jelen, sokkal inkább együttműködő társként. Elsődleges feladata az optimális tanulási feltételek megteremtése, a szükséges eszközök, feladatsorok, a tevékenységrendszerek és az ismeretszerzés munkaformáinak végig gondolásával, megszervezésével. Feladata szükség esetén segítségadás addig, amíg azt a tanuló vagy az adott tevékenység megkívánja. Tudnia kell tapintatosan helyet adni a tanulói kezdeményezéseknek. Ugyanakkor tisztában kell lennie egy-egy ismeret elsajátításának, készség kialakulásának lépcsőfokaival, az ismeretek elsajátításának szintjeivel, és azzal, hogy az adott tanuló éppen hol tart e folyamatban, hiszen személyre szabott tanulástámogatást ennek birtokában tud biztosítani.

Személyre szabott tanulástámogatás, differenciált tanulásszervezés

A személyközpontú oktatás, nevelés érdekében az egyéni sajátosságokhoz való igazodás, az adaptív tanulási környezet kialakítása, a differenciált tanulásszervezési módszerek alkalmazása, rugalmas tanulási időkeretek, választható tantárgyak, differenciált tananyagtartalmak biztosítása természetes.

A személyre szabott tanulástámogatás a tanórákon, tanítási blokkokban folyamatosan megvalósul. A kooperatív, a tanulók együttműködésére, aktív részvételére építő tanulás, az egyéni fejlesztést támogató differenciált rétegmunka, a többszintű tanulásszervezés alkalmazása biztosítja az egyéni sajátosságokhoz igazodó, személyre szabott oktatási, nevelési környezet kialakítását, fenntartását.

Építve a tanulók önállóságára, feladattudatára, reális önismeretére gyakran biztosít a program a tanulókkal kapcsolatos választási, döntési lehetőséget, ezzel növelve a diákok saját tanulásukért érzett felelősségét.

Kompetenciafejlesztés

A Gyermek Ház alapvetése szerint az iskola fontos feladata, hogy segítse tanítványait abban, hogy sikerrel állják meg a helyüket, biztosan tájékozódjanak az őket körülvevő világban. Fontossá vált a kreativitás és innováció, a kritikai gondolkodás és problémamegoldás, az önszabályozás, az együttműködési készség és a kulcskompetenciák fejlesztése. A Gyermek Ház olyan iskolai környezet kínál, ahol a lényegi tantárgyi ismeretek elsajátítása mellett megvalósul e készségek, a kulcskompetenciák fejlesztése.

A kulcskompetenciák fejlesztésének – tantárgyakra meghatározott – lehetőségei a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program és a GYH Alternatív Gimnázium kerettantervében kifejtésre kerültek.

3. A személyre szabott tanulástámogatást biztosító tanulásszervezési eljárások és szervezeti keretek

A differenciált tanulásszervezés

A Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium osztályaiban az előrehaladás különböző szintjein lévő, köztük több sajátos nevelési igényű tanuló közös tanulása folyik. Ahhoz, hogy mindez gördülékenyen működjön, új tanulásirányítási módszerek alkalmazása szükséges.

Fontos, hogy a tanulók önálló feladatvégzése, páros vagy kiscsoportos munkája megvalósuljon, ez biztosítja a pedagógus számára a tanulási folyamat többszintű, egyéni sajátosságokhoz igazodó szervezésének lehetőségét. A frontális tanítás gyakorlatát ritkán alkalmazzák a program pedagógusai. A leggyakrabban alkalmazott tanulásszervezési módok a kooperatív tanulás, a differenciált rétegmunka, az individualizált tanulás, a többszintű tanulásszervezés.

A kooperatív tanulás

A kooperatív feladatvégzés

- lehetővé teszi, hogy a tanulók meglévő ismereteiket mozgósítva közös megoldási stratégiát dolgozzanak ki.
- Fejleszti az együttműködési készséget; alakítja a vélemények különbözőségének tiszteletét, a kulturált vita, érvelés tudományát.
- Biztosítja, hogy a csoporttagok eltérő nehézségű feladatrészek elkészítésével járuljanak hozzá a csoport közös munkájához. Ezzel egymás elfogadása, a különböző teljesítmények elismerése fejleszthető.

Optimális esetben a kooperatív tanulásban minden tanuló részt tud venni. Heterogén csoportösszetétel esetén – az egyenlő részvétel érdekében – biztosítani szükséges a csoporttagok egyéni lehetőségeihez igazított differenciált részfeladatokat, tevékenységeket. Előfordul azonban, hogy egy-egy tananyagrészt ezt nem teszi lehetővé. Ekkor a többi tanuló közös munkavégzése alatt nyílik lehetőség arra, hogy a pedagógus, felszabaduló idejét hasznosítva, egyéni, intenzív fejlesztőmunkát végezzen azokkal a diákokkal, akiknek erre szükségük van.

A páros munka során az egymást segíteni tudó diákok közös munkája folyik. A tanulók megtapasztalják, hogy számíthatnak egymásra, társaiktól bármikor kérhetnek segítséget.

Egyéni feladatvégzés, differenciált rétegmunka

A differenciált tanulás-szervezés meghatározó munkaformája a tanulók önálló, egyéni feladatvégzése.

Ez megvalósulhat differenciált rétegmunkaként, amikor a diákok aszerint kapnak feladatokat, hogy az ismeretszerzés, készségfejlesztés mely fokán állnak, milyen tevékenység szolgálja optimálisan a fejlesztésüket.

A szintek nem merevek, akár blokkon belül lehet váltani. Az a cél, hogy indirekt tanítói

irányítással a diákok maguktól válasszák a szintjüknek megfelelő feladatot, tevékenységet. Amennyiben az osztály légköre támogató, elfogadó, a megerősítő visszajelzés nem marad el, a hiba a tanulási folyamat természetes velejárójaként jelenik meg, hamar kialakul a reális önértékelés, a reális feladatvállalás képessége.

Individualizált tanulás

A differenciált rétegmunka mellett az egészen személyre szabott individualizált tanulás gyakorlata is fontos:

- a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésénél,
- kiemelkedően tehetséges tanulók esetében,
- lassan haladó, társaitól lényegesen lemaradó gyerek esetén,
- egyéni szükségletek, helyzetek esetén.

Tanórák helyett rugalmas időkeretek

Tanítási blokkok

A Gyermek Háza programban a tanulás jelentős része tömbösítve, tantárgyi blokkokban zajlik. A blokkok ideje rugalmas, függ a feldolgozandó anyagtól, a gyerekek állapotától, aktivitásától. Fontos szempont, hogy a kerettantervekben megfogalmazott, előírt óraszámok érvényesüljenek a blokkok szervezése során.

A 9. és 10. évfolyamon a témakörök szerint jól tagolható - zömmel természettudományos tantárgyak - epochális rendszerben történő tanítása is megvalósulhat, ha ahhoz a személyi és szerkezeti feltételek adottak. Az epochákban zajló tematikus tanulás lehetőséget biztosít az elmélyülésre, az ismeretek szintetizálására ösztönöz, lehetővé teszi, hogy a tanulók összefüggéseiben lássanak egy-egy témát. Azonban megszervezése nem könnyű feladat. Amennyiben a tantárgy epochális tanítása nem valósítható meg, a tantárgy tanítása tanítási blokkokban történik.

Projektek, témahetek

A Gyermek Háza program az élményszerű, tanulók aktív részvételére építő tanulás gyakorlatát kívánja megvalósítani. Fontos célként fogalmazódik meg, hogy a gyerekek képesek legyenek összefüggéseikben szemlélni a világot.

A projektmódszer jó lehetőséget teremt a kompetenciaalapú oktatás megvalósítására, a kulcskompetenciák fejlesztésére, az érdeklődés és az intelligencia típusok szerinti differenciálásra. Ezért a tananyag arra alkalmas részei projektekben kerülnek feldolgozásra.

Az adott évfolyamokon megvalósuló projektek végig gondolása, kialakítása folyamatos feladat. Fontos, hogy a projektek tartalma építsen a gyerekek érdeklődésére, ezért minden évfolyamon vannak előre nem tervezhető, a gyerekek érdeklődéséből kiinduló projektek. Ezek mellett megvalósulnak tervezett, már hagyományokkal rendelkező projektek is. A projektek szervezése, koordinálása – valamennyi érintett pedagógus együttműködésével – az

osztályfőnökök feladata.

A rendszeresen szervezett témahetek során olyan témák feldolgozására nyílik lehetőség, melyek – komplexitást alkotva – túlmutatnak a tantárgyi kereteken. A témahetek kiváló lehetőséget nyújtanak az élményt nyújtó, kutató tanulásra, a személyes kompetenciák, kommunikáció, együttműködési készség, önálló ismeretszerzés, kreatív alkotóképesség és a digitális kompetenciák fejlesztésére. A témahetek témáját a diákok és a pedagógusok közösen határozzák meg.

A tananyag-elrendezés

A program sajátossága – az optimális terhelés érdekében –, hogy differenciált ismereteket nyújtó tananyaggal dolgozik. Ennek érdekében a program pedagógusai folyamatosan állítják össze a gyerekek eltérő képességeihez igazodó differenciált tevékenységek és feladatsorok rendszerét.

A program tanítói által alkotott differenciált tananyag-feldolgozások tankönyv formában is megjelentek.

A Gyermek Ház tankönyvcsalád könyveire jellemző, hogy egy-egy témakört – legyen az olvasás, matematika, természetismeret – munkatankönyv formájában, több szinten, differenciáltan dolgoz fel. A tankönyvek a Művelődési és Közoktatási Minisztérium 44. 935/1-7/1996. XI. számú engedélye alapján az oktatásban használhatók. 1999-ben a Gyermek Ház tankönyvcsalád újbóli kiadása során a könyveket az Oktatási Miniszter tankönyvvé nyilvánította. (T 512. 163-169/1999.)

A Gyermek Házában a tankönyvek, taneszközök, tanulmányi segédletek kiválasztása során alapelv, hogy a tankönyvek a legkorszerűbb ismereteket tartalmazzák, szövegezésük jól érthető legyen, ténylegesen segítse a diákok tanulását. Kiemelten fontos a digitális ismerethordozók használata, interneten elérhető tankönyvek, tanulást segítő kiadványok, digitalizált tartalmak (e-könyvek) letöltése, valamint az interneten elérhető tartalmak felhasználása.

Rugalmas tantárgyi keretek, differenciált felkészülés az érettségire

A tanórai differenciálás mellett szervezeti differenciálásra is lehetőséget biztosít a GYH Alternatív Gimnázium. A 11. és 12. évfolyamon – a diákok érdeklődésének, érettségi, illetve továbbtanulási terveinek megfelelően – választható alternatívákat biztosít a GYH Alternatív Gimnázium tanterve. A kötelező érettségi tantárgyak tanulása többnyire csoportbontásban történik, így lehetőség adódik az egyéni lehetőségek szerinti szervezeti differenciálás megvalósítására. A kötelező érettségi tantárgyak esetében fakultáció választásra van lehetőség. A választható érettségi tantárgyak esetében is van lehetőség fakultáció választásra. A fakultációs órák – a fakultációt választók számától függően - a két évfolyamon összevont tanulócsoporthoz is szervezhetők. A rétegmunka alkalmazásával biztosított az évfolyamokra tervezett tartalmak elsajátítása, és az azonos érdeklődésű tanulók egymást támogató, akár mentori rendszerű tanulása. Szükség esetén, vendégtanulói jogviszony keretében biztosított az érettségire való felkészülés.

Az önálló tanulás egyéni módszereinek, technikáinak tanítása

Az egyéni fejlesztést biztosító tanulásszervezés elengedhetetlen feltétele, hogy a tanulók képesek legyenek önálló, egyéni munkára. Ehhez el kell sajátítaniuk és alkalmazniuk kell az önálló tanuláshoz szükséges technikákat, módszereket.

Ennek érdekében:

- A gyerekek az iskolába kerülés első pillanatától kezdve a különböző tanulási szituációk önálló, illetve társsal közös megoldására készítjük.
- A program tanítói, tanárai tudatosan tanítják a diákoknak az önálló tanulás technikáit.
- Fokozatosan alakítják az önálló feladatválasztás, feladatvégzés algoritmusait, a különböző eszközök, segédkönyvek, szótárak, digitális ismerethordozók helyes használatát.
- Kiemelt feladat az önellenőrzés képességének kialakítása. Egyetlen pedagógiai folyamat sem nélkülözheti a visszacsatolást, a megerősítést, a hibák javítását. A Gyermek Háza program az ellenőrzést nagymértékben a diákokra bízta. A hiba megtalálása, újbóli végig gondolása és kijavítása az ismeretszerzési folyamat szerves része.

Az aktív, önálló és hatékony tanulás, az együttműködésre építő feladatvégzés technikáinak elsajátítása, mélyítése, az élethosszig tartó tanulás feltételeinek megteremtése érdekében a gimnáziumi tantervben tanulásmódszertan tantárgy került kidolgozásra.

A felsorolt tanulásszervezési eljárásokat a Gyermek Háza pedagógusai nem tekintik véglegesnek, a további fejlesztés lehetőségein közösen gondolkoznak, tudva, hogy nagyfokú tudatosságot, komoly előkészületet igényel a tanulási helyzetek olyan megszervezése, hogy minden tanuló számára valóban hatékony legyen.

Többfunkciójú teremtervezés

A Gyermek Háza Alternatív Általános Iskola és Gimnázium osztálytermeinek berendezésénél elsődleges cél, hogy otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a frontális, a kooperatív kiscsoportos vagy páros, illetve az elkülönült, egyéni munkavégzésre. Ezért a nehezen mozdítható padok helyett mobilizálható, körül ülhető asztalok, a könnyű helyváltást biztosító, szabadidő-tevékenységekhez is alkalmas guruló- és forgószékek találhatók a termekben.

Az osztályokban matematikai, anyanyelvi, természettudományos, kézműves és egyéb tevékenységek végzésére alkalmas területek vannak kialakítva. A nyitott polcokon található a különböző tanulást segítő kiadványok, kézikönyvek, eszközök, ezzel is segítve a diákok önálló tanulását, feladatvégzését. Minden teremben van ún. különmunka asztal, mellette tábla. Ez a differenciált rétegmunka helyszíne, ahol kiscsoportokban lehet tanulni, közösen dolgozni.

Fontos része a termeknek a matracokból, puha párnákból kialakított meleg sarok, amely a beszélgetőkör, kiscsoportos olvasás vagy nyugodt pihenés, játék helyszíne.

4. Egész napos iskola

A Gyermek Ház indulásától kezdve egész napos iskolai oktatást, nevelést valósít meg az első hat évfolyamán. Az egész napos foglalkoztatás során az oktatás, a nevelés folyamata a tanítási órákon túl kiterjed a szabadidőre, a tanórákra való felkészülésre.

A nap két egyenlő értékű részből áll, délelőtt és délután is vannak tanórák és szabadidős tevékenységek. Az egész napra elosztott tanórák kevésbé terhelik meg a gyerekeket. Jut idő nyugodt napkezdésre, beszélgetőkörré, elmélyült tanulásra, délelőtti pihenésre, játékra, mesére, művészeti foglalkozásokra. Jól szervezve biztonságot, nyugalmat nyújt a tanulók számára.

Az egész napos iskolában, az egész napos ellátás során a pedagógus szerepek nem válnak szét, minden pedagógus vezet tanulási blokkokat, segíti a tanóra felkészülést, szervez szabadidős tevékenységeket. Más és más helyzetekben találkozik diákjaival, nem válik ketté nevelői és oktatói feladata.

A személyközpontú, egyéni sajátosságokhoz igazodó nevelési és tanítási gyakorlat a tanulók sokoldalú megismerésén alapszik. A sokszínű iskolai helyzetek lehetőséget nyújtanak a tanulók személyiségének, pszichés funkcióinak, képességeinek, készségeinek, érdeklődésének alapos megismeréséhez. Az egész napos iskola segíti az esélyegyenlőség megvalósulását azzal, hogy az egységesen nyújtott iskolai szolgáltatásokból nem marad ki egy tanuló sem.

Az egész napos iskola időbeosztása lehetővé teszi a tanulás idejének rugalmas kezelését. A Gyermek Házában alkalmazott tanulásszervezési módok – problémamegoldó tanulás, kooperatív feladatvégzés, differenciált rétegmunka, individualizált tanulás, projekt – szükségessé teszik a hosszabb időegységet biztosító tanulási blokkokban történő tanítást.

Az egész napos iskola tanulásszervezési gyakorlata lehetőséget kínál a tanulási esélyegyenlőség növelésére, segíti a társadalmi integrációt. Időt és teret biztosít az adaptív, befogadó, a tanulók egyéni lehetőségeihez igazított nevelési, oktatási környezet kialakítására és fenntartására az oktatás, nevelés tartalmában, munkaformáiban, módszereiben, értékelési rendszerében egyaránt. Az önálló tanulás során a pedagógusok visszajelzést kapnak tanításuk határfokáról, e mellett – szükség esetén – egyéni segítséget nyújthatnak a diákoknak.

A szülők jogos igénye, hogy biztonságos, értékes tanulási, nevelési környezetben tudják gyermekeiket. Elvárás, hogy az iskolának legyen válasza a társadalmi kihívásokra, az oktatás, tanítás mellett a nevelés is hangsúlyossá váljon.

A gyermekek természetes közössége az iskola. A személyes kapcsolatok gyengülése, a családi szerkezet változása, a növekvő individualizmus mind erősíti azt az igényt, hogy az iskola vállaljon részt a közösségfejlesztésben, szánjon kellő figyelmet és időt a közösségek segítésére, fejlesztésre. Biztosítson teret kapcsolatok, barátságok kialakulására, tegye lehetővé a közös játékok, élmények átélését. Mindezekre időt, teret biztosít az egész napos iskola.

Összegezve, a jól működő egész napos iskolai ellátás egységbe foglalja a tanulók egyéni képességfejlesztésének, oktatásának, nevelésének teljes menetét.

Az egész napos iskola tervezett időbeosztása

8.00 – 9.00	Reggeli, beszélgetőkör
9.00 – 10.30	Tanulási blokk 1
10. 30 – 11.00	Szabadidő: mozgás, játék a szabadban
11.00 – 12. 30	Tanulási blokk 1/tanóra 1/ tanóra 2
12. 30 – 13.00	Ebéd
13.00 – 13. 30	Szabadidő: pihenés, mesehallgatás
13. 30 – 14. 45	Szabadidő: mozgás, játék a szabadban
14. 45 – 15. 30	Tanóra 2/művészeti, sportfoglalkozás/önálló tanulás
15. 30 – 16.00	Uzsonna, a nap zárása

- Tanulási blokk1, tanóra1: anyanyelv, matematika, természet és társadalom ismeret, idegen nyelv
- Tanulási blokk2, tanóra 2: mozgás, sport, művészetek
- Az egész napra elosztott szabadidő sávokba jól illeszthetők a sajátos nevelési igényű tanulók rehabilitációs órái
- Pénteki napon nincs önálló tanulás, délutánra művészeti vagy szakköri blokkot, illetve iskolán kívüli programot tervezünk

Az egész napos iskolában – a közoktatási törvény rendelkezése alapján – a kötelező iskolai foglalkozások 16 óráig tartanak, nincs lehetőség a tanulók délutáni foglalkozások alóli felmentésre.

A Gyermek Háza tapasztalatai igazolják, az egész napos iskolai gyakorlat társadalmi problémákra is választ kínál. A program tapasztalatai egybeesnek a köznevelési törvényben megfogalmazottakkal, amely az egész napos iskolát – megfelelő tartalom, személyi és tárgyi feltételek biztosítása esetében – bevezetendő, támogató modellként, oktatási reformként értelmezi.⁵

⁵ A Gyermek Háza Alternatív Alapozó Program tanterv tartalmazza az egész napos iskolai ellátáshoz szükséges nevelési programot.

5. Fejlesztési területek, feladatok

A személyiségfejlesztés feladatai

A Gyermek Házak személyiségközpontú iskoláinak vallja magát, így természetes, hogy működésének minden területén nagy súlyt fektet a tanulók személyiségének fejlesztésére. Arra törekszik, hogy a személyiségfejlesztés az iskolai élet minden mozzanatába beépítve, állandó cél legyen. A személyiségfejlesztés megvalósítására sokoldalú lehetőséget biztosít az egész napos nevelés.

A Gyermek Házak elfogadják, természetesnek tartják, hogy minden gyerek, fiatal más és más, önálló személyiség.

Fontos a tanórai keretek között megvalósuló személyiségfejlesztés, a tananyag és a szabadidő-tesztvékenységek által nyújtott lehetőségek kihasználása.

Emellett elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerése valóban megtörténjen, ne csupán tanulmányi eredményeik alapján legyenek információk az adott diákról. Ehhez gyerekek mélyebb megismerése szükséges. Teret kell biztosítani a tesztvékenységek más formáinak, a reggeli beszélgetőkörök mellett a játéknak, más szabadidő-tesztvékenységnek is, amelyben bárki lehet eredményes és a közösség hasznos tagja. Ennek érzése pozitívan hat a tanulók egész személyiségére, erősíti az elfogadást.

A Gyermek Házak fontosnak tartják a diákok reális önismeretének, önértékelésének kialakítását, fejlesztését. A személyiségfejlesztés legfontosabb lépcsője, hogy a tanulók tisztában legyenek saját magukkal, tulajdonságaikkal, lehetőségeikkel, és elfogadják azt. Ennek reális ismeretében valósulhat meg a személyiségfejlesztés bonyolult feladata.

A program pedagógusainak elfogadó szemlélete, értékelő magatartása, az elért eredmények megerősítése, az esetleges hibák korrigálása segíti ezt a folyamatot, mintát nyújt a gyermekek számára.

Hasznos e célból a szöveges értékelés gyakorlata is, hiszen nem egy érdemjegy formájában minősít, hanem megfogalmazza az elért eredményeket és a további teendőket is. Fontos a tanulók önértékelése, amikor a félévi és év végi értékelés részeként maguk értékelik saját munkájukat, elért eredményeiket.

Az inkluzív nevelés, oktatás személyiségfejlesztő hatása nagyon nagy. A Gyermek Házak tanulói az iskolai élet minden mozzanatában együtt élnek sajátos nevelési igényű társaikkal. Számukra egyértelmű a sérült emberek elfogadása, tisztelete. Megtanulják, hogy mindenki felelős a társáért, mindenki tud segíteni és szorulhat segítségre.

A közösségfejlesztés feladatai

A közösségfejlesztés kiemelt nevelési feladat, hiszen a gyerekek mindig valamilyen közösség (család, iskola, nemzet stb.) részei. Fontos, hogy a tanulóknak kialakuljon a közösségért érzett felelősség tudata, és az érzés, hogy a közösségért tudnak tenni valamit.

Az iskolai élet keretein belül, az egész napos iskolai gyakorlatban számtalan lehetőség adódik erre.

A Gyermek Házak program tanulásszervezésekor gyakran alkalmazza a kooperatív (páros,

csoportos) tanulás gyakorlatát. Ezekben a helyzetekben szükséges a társak közötti együttműködés, a közös felelősségvállalás, a közös tevékenység megvalósítása. Ezáltal fejlődik a véleményformálás, az érvelés, a vita és az elfogadás tudománya.

Tanulási helyzetekben együttműködésre törekszenek a tanulók, így egymás legyőzése helyett egymás segítése, társuk teljesítményének elismerése válik értékévé.

Közösségfejlesztő hatású a sajátos nevelési igényű gyerekekkel, fiatalokkal való folyamatos törődés, elfogadva, hogy ők is a közösség teljes értékű tagjai. Ehhez a tanítók, tanárok példaértékű magatartása is szükséges.

Fontos, hogy a tanulók felelősek saját környezetükért, annak kialakításában, rendben tartásában részt kell, vállaljanak. A közösség érdekében végzett munka elismerése a társak és a pedagógusok részéről egyaránt fontos.

A tananyag összeállítása is kínál lehetőséget arra, hogy más közösségek (más népek meséi, indián legendák stb.), más sorsú emberek életével megismerkedjenek a gyerekek, ezzel fejlesztve elfogadásukat, nyitottságukat.

Fontos, hogy érezzék, a közösség tagjaiként tudnak segíteni nehezebb körülmények között élő társaiknak. A Gyermek Házában gyakoriak a gyűjtések beteg, szociálisan hátrányos helyzetű, nevelőotthonban élő, vagy menekült gyerekek megsegítésére.

Az osztályközösségek alakítását szolgálják az évszázadi kirándulások, az évszázadi rendezvények, az osztályszintű kirándulások, színház- és múzeumlátogatások.

A Gyermek Házában fontosnak tartja a különböző évfolyamra járó tanulók egymás közötti kapcsolatainak erősítését, az iskolaközösség alakítását is.

E cél szolgálja az érkező elsősök ünnepélyes avatása, amikor minden osztály közös játékkal, kis ajándékkal várja az elsősöket. Ez a cél a végzős tanulók búcsúztatásakor is, amikor hasonló módon, szintén minden osztály elbúcsúzik a ballagóktól.

Szokássá vált, hogy a magasabb évfolyam osztályai patronálják a kisebbeket, ezáltal jobban megismerhetik egymást. Bevált gyakorlat a testvérosztályok együttműködése.

A karácsonyi vásár, a közös, meghitt ünnepek, a Gyermek Házában Olimpia, a Tavaszi Fesztivál, a farsang stb. mind az együvé tartozás érzésének kialakítását szolgálják. A közös játék, a nyaralás élményét biztosítja az erdei iskola és a nyári tábor is.

A sajátos nevelési igényű tanulóakra való odafigyelés, a szükség szerinti segítség a Gyermek Házában összes tanulójának közös feladata.

A szabadidő-felhasználásával kapcsolatos feladatok

A szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésére nevelés nagyon fontos. Új kihívást jelent, hogy szűkülnek a közösségi terek, a szabadidő eltöltésének lehetőségei individualizálódnak. Az egész napos foglalkoztatás során a diákok szabadidejük jelentős részét az iskolában, társaik között töltik. Ez jó lehetőséget teremt a közösségi terek bővítésére, a társakkal együtt töltött szabadidős tevékenységek értékévé való megélésére.

A szabadidő eltöltését is tanulni kell. Az egész napos iskola időbeosztása, szervezeti formái alkalmat nyújtanak a szabadidő célszerű eltöltésének megismerésére, gyakorlására. A reggeli beszélgetőkör a közös beszélgetés, egymás felé fordulás, a napi feladatra való hangolódás színtere. A délelőtti, mozgással, szabad levegőn töltött idő, az ebéd utáni pihenés, olvasás,

mesehallgatás is a hasznos szabadidő eltöltésére mutat példát.

A szabadidős foglalkozások során a pedagógusok által kezdeményezett mozgásos-, népi-társas- és egyéb játékok lehetőséget biztosítanak a közös tevékenységek örömeinek átélésére. A szabadidő során cél, hogy többféle lehetőségek közül tudjanak a diákok választani. A délutáni kézműves, dráma, zene és sport foglalkozások a szabadidő hasznos, fejlesztő eltöltésére biztosítanak lehetőséget. A zenei foglalkozások szervezését a Járdányi Pál zeneiskolai is segíti.

Az egész napos foglalkoztatás lehetőséget biztosít különböző sporttevékenységek megismerésére. Az első két évfolyam úszni jár, a nagyobbak görkorsolyázni, korszolyázni tanulnak. A környező lehetőségek függvényében változnak a sportolási lehetőségek. A Hidegkút SC. és a Klébi DSE többféle sportolási lehetőséget biztosít a diákok számára.

Fontos az iskolán kívüli szabadidős lehetőségek megismerése. A pedagógusok és a diákok gyakran szerveznek iskolán kívüli programokat. Együttműködő a kapcsolat a Klebelsberg Kultúrúrával, ahol a színvonalas kiállítások, színházi előadások, koncertek gyakori résztvevői a Gyermek Ház tanulói.

Az iskolai egészségnevelés feladatai

Az iskolára egyre nagyobb felelősség hárul az egészséges életmódra való nevelés területén. Nem csak a betegségek megelőzésére szükséges figyelni, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére, tisztelésére is. Az integrált nevelés biztosítja, hogy tanulóink elfogadják, tiszteljék sajátos nevelési igényű társaikat.

Az önértékelés fejlesztése, a döntési helyzetek gyakori átélése segít abban, hogy a fiatalok saját értékeik szerint cselekedjenek. Tudatosítani kell bennük, hogy felelősek saját döntéseikért.

A pedagógusok személyes példáikkal ösztönzik a tanulókat az erőszakmentes kommunikáció elsajátítására, használatára. A beszélgetőkörök, az együttműködésen alapuló kooperatív tanulási helyzetek kitűnő alkalmat biztosítanak ennek gyakorlására.

Szükséges foglalkozni a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel is. A felgyorsult világ, a televízióból a gyerekekre áradó, számukra sokszor feldolgozhatatlan, érthetetlen információk tömegével szemben kell kialakítani a felelősségteljes, örömteli párkapcsolat igényét.

A kamasz gyerekek könnyebben nyílnak meg a kötetlen beszélgetőkörökön, ahol kiemelt cél, hogy őszintén szót válthassanak az őket érintő kérdésekről. A cél, hogy a tanulóknak olyan kapcsolata alakuljon ki a tanárokkal, hogy szükség esetén bizalommal forduljanak hozzájuk.

E mellett gyakran tartanak különböző szakemberek, orvosok, pszichológusok előadásokat.

Az egészségneveléssel kapcsolatos munkát az osztályfőnökök segítő szakemberekkel együttműködve koordinálják. Az egészségnevelésben segítő szakemberek: az iskolaorvos, a védőnő, iskolapszichológus, gyógypedagógusok, a természettudományos tantárgyakat tanító és a testnevelő tanárok.

Az egészségnevelés fő színterei:

- Szakórák, szaktárgyi ismeretek az egészséges életmódról
- Mindennapos testnevelés, mindennapos testmozgás
- Szűrővizsgálatok az egészségi állapot felmérésére

- Tanácsadás diákoknak, tanároknak, szülőknek
- Adott esetben külső intézmények segítségének igénybevétele

Az egészségnevelés területén alkalmazott módszerek:

- Prevenációs foglalkozások, megbeszélések osztályfőnökök, szaktanárok vezetésével
- Az egészséges táplálkozás kritériumainak érvényesítése az iskolai étkezésben
- Egészséges és biztonságos iskolai környezet, megfelelő higiénias feltételek kialakítása
- A mindennapos testnevelés és mindennapos testmozgás, szükség esetén gyógytestnevelés biztosítása
- Tömegsportrendezvények, szabadidős programok szervezése
- A veszélyeztetett diákok segítése szülők, segítő szakemberek bevonásával
- A tanárok felkészítése a drog, az alkohol és a dohányzással kapcsolatos esetek kezelésére

Az egészségügyi szűréseket az iskolaorvos és a védőnő végzi. Az eredmények alapján az iskolaorvos felveszi a kapcsolatot a családokkal, a pedagógusokkal, gyógytestnevelővel.

A tanulók fizikai állapotának, edzettségének mérését a testnevelők – meghatározott eljárás alapján – minden évben kétszer elvégzik.

Az egészséges életmódra nevelés fontos színtere az iskolai testnevelés óra. A mindennapos testnevelés keretében diákjainknak heti öt testnevelés órájuk van. E mellett a rendszeresen szervezett Sportláz foglalkozások, a Forgószínpad mozgásos tevékenység kínálata, valamint a minden évben megrendezésre kerülő Gyermek Ház Olímia kiváló lehetőséget teremt a testmozgásra.

Ehhez optimális feltételeket biztosít a jól felszerelt tornacsarnok.

A Jávorszarvas túrakerület gyakran szervez a diákok és szüleik számára túraprogramokat.

A Gyermek Ház fontosnak tartja az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátítását. Ennek színterei az osztályfőnöki órák, a természettudományos és a testnevelés órák. Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát, ismerjék fel a vészhelyzeteket és sajátítsák el, mikor és hogyan kell segítséget, mentőt hívni. Életkoruknak megfelelő mértékben sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegélynyújtási módokat.

Tartósan beteg tanulók ellátása során kiemelt figyelmet kell fordítani az egészségügyi ellátás közzétételére, az esetleges veszélyhelyzet elhárításának módjaira. A szükséges felszerelések (Glukogon injekció, epipen) tárolási helyét mindenki számára egyértelműen jelezni kell.

6. Nevelési célok

A Gyermek Háza program személyiségközpontú iskolának vallja magát, így természetes, hogy működésének minden területén nagy súlyt helyez a tanulók személyiségének fejlesztésére, a nevelésre. Arra törekszik, hogy a nevelés az iskolai élet minden mozzanatába beépítve, állandó cél legyen. A személyiségfejlesztés, a nevelés feltétele a tanulók ismerete. A tanórákon alkalmazott személyes tanulási helyzetek jó lehetőséget nyújtanak az egyéni tanulási sajátosságok megismerésére. A reggeli beszélgetőkörök, az osztályidők, a szabadidős tevékenységek, közös játékok mind segítik a tanulók megismerését, és erre alapozva nevelésüket.

Kiemelt nevelési feladataink a következők:

Erkölcsei nevelés

Meghatározó feladat a tanulók erkölcsi nevelése, az erkölcsi értékek belsővé válásának segítése. Az erkölcsi nevelés során figyelni kell arra, hogy a tanulók különböző értékrenddel érkeznek az iskolába. Cél, hogy az iskolai tevékenységek során személyes példák segítsék az alapvető magatartási normák, elvárt viselkedések kialakítását. A Gyermek Háza alapvetései: az elfogadó, egyéni sajátosságokhoz igazodó nevelési és oktatási környezet, az elfogadó, toleráns magatartás minden tanuló felé, a tanulók egyéni helyzetéből kiinduló fejlesztés, a társak együttműködése tanulási és egyéb helyzetekben, az integráció, a sajátos nevelési igényű társak segítése mind jó alapot jelentenek az alapvető erkölcsi értékek közvetítésére, megélésére. A különböző tantárgyak, az osztályidők, beszélgetőkörök, a szabadidős tevékenységek, valamint az önkéntesség keretein belül rengeteg lehetőség adódik az erkölcsi értékek közvetítésére. A folyamatosan alkalmazott, tanulói döntésre építő tanulási helyzetek sokasága erősíti a döntési folyamatban való részvételt, a felelősségvállalást az egyéni döntésekért.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Fontos, hogy a tanulók ismerjék nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit, hagyományait. Ismerjék jeles magyar személyiségek munkásságát, ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét. A pedagógusok arra törekednek, hogy a tanulóknak kialakítsák, ápolják a hazaszeretet érzését, a nemzeti önismeretet és más népek iránt érzett tiszteletet. A nemzeti ünnepek a tanulók életkorához igazítva, érthető, élményt biztosító módon – események dramatizálásával, színházi előadással – kerülnek megtartásra.

Az erdei iskolák szervezésénél cél, hogy a tanulók az ország különböző területeit megismerjék, különös tekintettel azokra a helyekre, ahol a népi kultúra értékei fellelhetők. A nyolcadik évfolyam tanulói Erdélybe utaznak, tapasztalatot szereznek az elszakított területeken élő magyarok életéről.

Mivel a tanulók az Európai Unió polgáraként fogják felnőtt életüket leélni, fontos, hogy olyan ismeretek, tapasztalatok birtokába jussanak, amelyek segítik megtalálni helyüket az európai

nyitott társadalmakban. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a diákok nemzettudatát, a történelmi eseményekhez való viszonyulását a családi értékek, tapasztalatok jelentősen meghatározzák. Fontos, hogy adódjon lehetőség a nézetek megbeszélésére, kulturált érvelésre.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Társadalmi elvárás, hogy a tanulók elsajátítsák, gyakorolni tudják az aktív, sorsáért, közösségért felelősséget vállaló létezéshez szükséges tudásokat, készségeket. Erre a tantárgyi keretek számos lehetőséget kínálnak. Emellett szükséges az olyan iskolai, tanórai környezet, amely az aktív állampolgárság szempontjából fontos tevékenységek gyakorlására alkalmas. A program pedagógusai vallják, hogy demokráciát csak demokratikus légkörben lehet tanulni.

A demokratikus iskolai, tanórai lét, a pedagógusok, diákok együttműködésére, egymás tiszteletére építő helyzetek segítik a tudatos iskolapolgárrá, majd állampolgárrá nevelést. Ha a diákok saját iskolai életük, tanulásuk szervezői lesznek, megtapasztalják döntéseik felelősségét, súlyát, összefüggéseit. A közös szabályalkotás, a diákok véleményének kikérése és tiszteletben tartása az adott csoportot, osztályt, iskolát érintő kérdésekben elengedhetetlen a tudatos állampolgárrá neveléshez.

A tanulók aktív részvételére építő, döntési és felelősségvállalási helyzeteket biztosító tanulásszervezési gyakorlat, az elfogadást erősítő kooperatív munka alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek – tolerancia, döntés, együttműködés, kommunikáció, érvelés, elfogadás – gyakorlására.

Az önismeret, a társas kultúra fejlesztése

Kiemelten fontos feladat a diákok reális önismeretének, önértékelésének alakítása, fejlesztése. A személyiségfejlesztés célja, hogy a tanulók tisztában legyenek saját magukkal, tulajdonságaikkal, lehetőségeikkel, és elfogadják azokat. Az iskolai helyzetek nyújtsanak lehetőséget az önismeret fejlesztésére. A Gyermek Ház pedagógusainak értékelő magatartása, az elért eredmények megerősítése, az esetleges hibák korrigálása segíti ezt a folyamatot, értékelési mintát nyújt a diákok számára. Segíti az önismeret alakulását a szóveges értékelés gyakorlata, hiszen nem egy érdemjegy formájában minősít, hanem megfogalmazza az elért eredményeket és a további teendőket is. Fejlődik a tanulók önértékelése, amikor a félévi és év végi értékelés részeként maguk értékelik saját munkájukat, elért eredményeiket. Az integrált nevelés, oktatás személyiségfejlesztő hatása nagyon nagy. A Gyermek Ház tanulói az iskolai élet minden mozzanatában együtt élnek sajátos nevelési igényű társaikkal. Látják a sérült gyerekek értékeit, nehézségeit. Számukra egyértelmű a sérült emberek elfogadása, tisztelete. A társas kapcsolatok erősítését kiemelten fontos feladat, ennek érdekében minél több szabadidős, kulturális programot érdemes szervezni, ezek szervezésébe, megvalósításába a diákokat bevonni. Ezen felül a kooperatív tanulás, a közös feladatvégzésre terepet biztosító témahetek, projektek mind fejlesztik, erősítik a társas kapcsolatokat.

A családi életre nevelés

A családnak kiemelkedő szerepe van a tanulók testi, lelki egészségének, önismeretének, erkölcsi érzékének, magatartási szokásainak kialakításában, formálásában. A család nyújt érzelmi elfogadást, biztos szocializációs háttérrel a gyermekek számára. Ugyanakkor társadalmi jelenség a családok szétesése, gyakoriak a válások, jellemzőek az egyszülős családok. Ez a helyzet indokoltá teszi, hogy az iskola támogassa a tanulókat a családi helyzetek értelmezésében, segítse a családi életre nevelést. Az önismeret fejlesztésével, együttműködő tanulási és nevelési helyzetekkel, konfliktusok, nehéz helyzetek megoldási módjainak tanításával segíthető a kapcsolatok kialakítása, ápolása. A beszélgetések, a tantárgyak tartalmai, a közös osztályprogramok, filmelemzések segíthetik a felelősségen alapuló párkapcsolatok kialakítását.

A család a középiskolás életkorban kettős értelemben jelenik meg. Egyfelől a család nyújt érzelmi elfogadást, biztos háttérrel a fiatal számára, jelentős szerepe van önismeretének, erkölcsi érzékének, magatartási szokásainak formálásában. Másfelől egyre fontosabbá válik a családi életre való felkészítés, a felelősségteljes párkapcsolatra való igény kialakítása. A diákok különböző családi mintákat hoznak, eltérő kapcsolatokkal rendelkeznek. Azt sem hagyható figyelmen kívül, milyen életkorú, státuszú – kamasz, fiatal felnőtt – fiatalról van szó. A családi kapcsolatok erősítése érdekében cél a szülők bevonása az iskolai életbe. Nehézég esetén a családi helyzeteknek megfelelően szükséges lehetőséget biztosítani a családi kapcsolatok értelmezésére.

A családi értékek – biztos párkapcsolat, gyermekvállalás, nevelés, egymás segítése – tudatosítására minél többféle módon szükséges alkalmat teremteni. Beszélgetések, témához kapcsolódó tantárgyi tartalmak, közös osztály és családi programok segíthetik ezt.

A testi, lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés fontos az egészséges testi, lelki állapot megéléséhez. Nemcsak a betegségek megelőzésére szükséges figyelni, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére, tiszteletére is. Az iskola a családokkal együttműködve alakítja ki az igényt a fiatalokban a helyes táplálkozásra, az örömteli mozgásra, stresszhelyzetek kezelésének módjaira. Szükséges figyelmet fordítani a személyes higiéniai szabályokra, szokásokra, a betegség megelőzésének módjaira, a helyes társas kapcsolatok kialakítására. Ezekre az egész napos nevelés, az egész napos ellátás lehetőséget biztosít.

A pedagógusok személyes példájukkal, őszinte beszélgetésekkel, a dramatikus helyzetek kínálta átéléssel segítsék a gyerekeket abban, hogy képesek legyenek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, a káros függőséghez vezető szokások (dohányzás, alkohol és drogfogyasztás) kialakulását elkerülni. A tájékoztató előadások, beszélgetések, filmelemzések mind-mind lehetőséget kínálnak erre.

A testi, lelki egészségre nevelés szempontjából kiemelten fontos az iskolában eltöltött idő minősége. Cél, hogy a diákok a lehető legkevesebb stresszhelyzettel éljék át az iskolai éveket. Segít, ha a diákok nem kerülnek lehetőségeiket, képességeiket meghaladó feladatok elé, elkerülhetik a szorongást okozó kudarchelyzeteket. Figyelve az otthon végzendő feladatok

mennyiségére, megvalósítható, hogy legyen szabadidejük, sportoljanak, mozogjanak. Nincs „nulladik” óra.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A hátránnyal élő, nehéz helyzetben lévő emberek segítése alapvető társadalmi feladat. Az iskola sokat tehet ezért. Az együtt nevelő, befogadó iskolák kiváló helyszínt biztosítanak a felelősségvállalás megtanulásához. Az integrált nevelés során a gyerekek, fiatalok együtt élnek sajátos nevelési igényű társaikkal, az iskolai lét minden helyzetében együtt vannak, napi szinten találkoznak sérült társaik örömeivel, nehézségeivel. Természetes úton, a mindennapokban tanulják az optimális segítség módjait, az elfogadást, az empátiát. Megtapasztalják a sajátos nevelési igényű emberekben rejlő értékeket. A nehéz szociális körülmények között élő gyerekek iránti felelősségvállalás kialakítása is igen fontos. A tantárgyi kereteken túl fontos személyes élmények kialakítására törekedni. A Gyermek Háza kapcsolatban áll a berettyóújfalui Igazgyöngy Alapfokú Művészeti Iskolával, ahol halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek tanulnak. Rendszeresen a közös programok, kiállítások. Tanulóink karácsonyi meglepetésekkel, tanszer-, ruha- és játékgyűjtésekkel segítik hátrányos helyzetű társaikat. Az iskola a karácsonyi vásárának bevételét nehéz helyzetben levő gyerekek, családok, intézmények számára ajánlja fel. A tanulási helyzetek sokasága – kooperatív munka, témahetek – épít a diákok felelősségvállalására. A kooperatív tanulásszervezés alapja a társakkal való együttműködés, a segítség, a felelősség saját és a társak munkája iránt, hiszen ebben a munkaformában az egyén csak akkor lehet sikeres, ha a csoport többi tagja is teljesítette feladatát. Kiemelten fontos a gimnáziumi önkéntes munka, cél, hogy a diákok valós segítséget nyújtsanak a rászorulóknak.

Környezettudatosságra nevelés

Az iskola feladata, hogy segítse a környezettudatos magatartás kialakítását, törekedjen arra, hogy a tanulók átlássák a természet, a társadalom, a fogyasztói szokások összefüggéseit, és felelősséget érezzenek egyéni és közösségi tetteikért. Kisiskolás kortól kezdve tudatosítani kell tanulóinkban, hogy tevékenyen részt tudnak venni környezetük megóvásában. A saját környezet rendben tartása, a szelektív hulladékgyűjtés, a közösen végzett udvar, erdő stb. takarítások, az állatok védelme, téli etetése mind arra adnak lehetőséget, hogy a diákok érezzék, ők is sokat tehetnek természeti értékeink védelmében. A különböző világnapok (pl. Föld, víz, tiszta levegő, fák, állatok) közös, aktív megünneplése ugyanezt a célt szolgálja.

Fontos figyelmet fordítani a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet minőségi változásainak megismerésére, elemi szintű értékelésére, a környezeti értékek felismerésére és megbecsülésére, kialakul a felelősség érzése. Fontos a tanulóknál kialakítani, hogy a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt meghatározó erkölcsi alapelv. Ha diákok átlátják a környezet minőségi változásainak okait, értelmezni tudják saját felelősségüket ebben, érzékennyé válnak

környezetük állapota iránt. A tanórákon megszereshető ismeretek mellett témahetek szervezése is segíti a környezettudatosság alakulását.

Pályaorientáció

Az iskola feladata, hogy felkészítse tanulóit a további iskola- és pályaválasztásra. Fontos az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése, a különböző pályák, foglalkozások tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utak megismerése, a lehetőségek és a vágyak összehangolása. Ismerjenek meg a tanulók különböző foglalkozásokat, ha lehet gyakorlati kipróbálás útján is. Fontos tudatosítani a fiatalokban, hogy életük során pályamódosításra is kényszerülhetnek, így az egész életen át tartó tanulás fontosságára is lényeges utalni. A középiskolában a pályaorientáció a pedagógiai munkánk kiemelt feladata. A tudatos pályaválasztást segíti a társadalmi, gazdasági ismerteket tartalmazó komplex tantárgy, illetve a pályaorientációs nap, a különböző témahetek. E mellett diákok részt vesznek pályaválasztást segítő rendezvényeken.

A sajátos nevelési igényű tanulók továbbtanulását, pályaválasztási lehetőségeit a szülők a győgypedagógusok segítségével gondolják végig. A különböző szakiskolák lehetőséget biztosítanak arra, hogy az érdeklődők mélyebben megismerhessék az iskola működését, és az elsajátítandó szakmát.

A pályaorientáció kialakítása hosszabb folyamat, a különböző tanórai, tanórán kívüli területek, iskolai és családi tevékenységek összehangolásán alapul.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Új kihívásként jelenik meg az iskolai gyakorlatban a gazdasági, a pénz világra vonatkozó tapasztalatok, ismeretek tudatosításának, rendszerezésének igénye. Társadalmi elvárás, hogy a tanulóiban kialakuljon az értékteremtő munka, a pénzügyi javakkal való észszerű gazdálkodás igénye. Az iskolai nevelésnek fontos szerepe van abban, hogy a diákok – életkori sajátosságaikhoz igazított módon – tapasztalatokat szerezzenek a gazdasági élet különböző területeiről. Segíteni kell a tanulókat abban, hogy tudatos fogyasztóvá váljanak, legyenek képesek mérlegelni saját fogyasztói magatartásukat, tanuljanak meg a pénzzel észszerűen bánni. Fontos, hogy el tudjanak igazodni a fogyasztási javak, marketinghatások és a valós igényeik és lehetőségeik között. A gazdasági nevelés során érdemes kihasználni a tantárgyak nyújtotta lehetőségeket. E mellett az iskolai élet különböző területein – vásárok szervezése, osztálypénzzel való gazdálkodás, pénzügyi tervek készítése – adódnak lehetőségek a gazdasági ismeretek mélyítésére. A Gyermek Ház jótékony célú rendezvényei bevételeinek célszerű felhasználásának végig gondolása szintén fejleszti az erőforrásokkal való felelősségteljes magatartás kialakítását. Az évente megrendezésre kerülő bolhapiac pedig – felnőtt segítség mellett – közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek a diákok a gazdasági életről. A gimnáziumi tantervben a Társadalmi, gazdasági és média ismeretek komplex tantárgy keretein belül a diákok a gazdasági élet legfontosabb tényezőit, összefüggéseit ismerik meg. A 11. vagy 12. évfolyamon a diákok virtuális vállalkozást hoznak létre és működtetnek, a gyakorlatban is kipróbálva gazdasági, pénzügyi ismereteiket.

Médiatudatosságra nevelés

A médiatudatosságra nevelés első feladata a tanulók megismertetése a média működésével, hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közti kapcsolatokkal, a média befolyásoló szerepével. Különbséget kell tenni a valóságos és a virtuális világ között. Fontos tudatosítani a tanulóknál a különbséget a nyilvános és a bizalmas információk között, kiemelten fontos foglalkozni a személyiségi jogok védelmével. Segíteni kell a diákokat abban, hogy a média világából származó információkat tudatosan értelmezzék, lássák át a médiasztorok helyzetét, tudják kiválasztani a valós emberi értékeket. A médiatudatosságra nevelés több tantárgy keretein túl, több iskolai helyzetben is megvalósulhat. A mindennapi beszélgetőkörök, a dráma és egyéb művészeti szakkörök, a szabadidős tevékenységek, az iskolaújság szerkesztése, kisfilmek összeállítása rengeteg lehetőséget kínálnak a média tudatos használatának alakítására. A médiatudatosság alakításában a gimnáziumban a társadalmi, gazdasági és média ismeretek komplex tantárgy is segít. A tantárgy keretein belül szó esik a média egyénekre gyakorolt hatásairól, a média híreinek kritikus, több szempontú elemzésének fontosságáról.

Tanulás tanítása

A tanulás tanítása, a tanulási szokások és stratégiák kialakítása nagyon fontos. A pedagógusok feladata, hogy segítsék a tanulókat a tananyag elsajátításában. A Gyermek Háza pedagógusai vallják, hogy a tanulók felelősek saját tanulásukért. Az eredményes tanuláshoz jól alkalmazható technikák szükségesek. Ezért a tanulók az iskolába kerülés első pillanatától kezdve a különböző tanulási szituációk önálló, illetve társsal közös megoldására vannak készítve. Az iskola tanítói, tanárai tudatosan tanítják a diákoknak az önálló tanulás technikáit. Fokozatosan alakítják ki az önálló feladatválasztás, feladatvégzés algoritmusait, a különböző eszközök, segédkönyvek, szótárak, digitális ismerethordozók helyes használatát. Egyénre szabott tanulási módszerek segítségével tanítják az ismeretsajátítás lépéseit, pl. a jegyzetelést, a kézikönyvek, segédanyagok használatát. A kooperatív tanulási helyzetek segítségével alakulnak az együttműködésen alapuló tanulási szokások, a közös felelősségvállalás. A tanulás tanítását segíti a gimnázium nyelvi előkészítő osztályában a tanulásmódszertan tantárgy.

Kiemelt feladat az önellenőrzés képességének kialakítása. Egy pedagógiai folyamat sem nélkülözheti a visszacsatolást, a megerősítést, a hibák javítását. A Gyermek Háza program az ellenőrzés, a hibák javításának folyamatába bevonja a tanulókat.

7. Értékelés

A Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnáziumban a pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért eredmények megerősítése.

A teljesíthető tevékenység biztosítja az örömteli, kudarc nélküli tanulás lehetőségét. Ugyanakkor az elért teljesítmény értékelésekor nem hagyható figyelmen kívül az adott tanuló aktuális teljesítőképessége, az, hogy saját lehetőségeit mennyire használta ki a munka, a feladat elvégzése érdekében. A tévedések megbeszélése, kijavítása közösen történik. A hibák elfogadása, a tanulási folyamat részeként való kezelése a biztonság érzését nyújtja, mentesíti a tanulókat a szorongástól.

A Gyermek Ház alapelvei nehezen egyeztetetők össze az osztályzatokban kifejeződő minősítő értékeléssel.

A Gyermek Ház célja, hogy az értékelés során:

- ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be;
- számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött;
- megjelenjék, hogy a gyerek saját lehetőségeit mennyire aknázza ki.

A Gyermek Ház – kerettantervében meghatározottan, egyedi miniszteri határozat alapján – az Nkt. 54. § (4) bekezdésben foglaltakra tekintettel, az Nkt. 54. § (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően – a 2012/2013. tanévtől is szövegesen értékeli az első hat évfolyamon – a pedagógiai programban rögzített módon – a tanulók teljesítményét. (38502-2/2012/KOIR)

Az Etika/Hit-és erkölcstan tantárgy értékelése – a hitoktatókkal egyeztetve – a többi tantárgyhoz hasonlóan, szövegesen történik.

Az értékelés menete

Az első három évfolyamon a tanulók írásbeli - digitális naplóban rögzített - értékelése félév zárásakor és a tanév végén történik.

A tanévközi értékelés a negyedik évfolyamtól kezdődően jelenik meg.

Félévkor egyénre szabott fejlődési beszámolót kapnak kézhez a gyerekek és szüleik. Az értékelési szempontok összetettek, nem egy-egy tantárgyra, hanem a gyermek egész személyiségének fejlődésére koncentrálnak.

Tartalmazzák:

- a tanulást befolyásoló tényezők fejlettségének,
- érzelmi életének,
- társas kapcsolatainak,
- a tanulási technikák szintjeinek fő jellemzőit,
- a kommunikációs és olvasási képességek
- a számolási és matematikai képességek
- a művészeti és mozgásos tevékenységek
- illetve a tanult tantárgyak értékelését.

Tanév végén az értékelő lapok az optimális szinteket röviden tartalmazzák, az ahhoz és önmagához viszonyított fejlődés együtt jelenik meg, több alternatíva közti választás lehetőségét biztosítva.

Például olvasás - írás készség értékelése (1. oszt. évvégén)

- Hangos olvasás: betűzve, szótagolva, szóképekben, szólamokban, folyamatosan hangsúlyozva olvas.
- Hangos olvasás pontossága: sok hibával, kevés hibával, hibátlanul olvas.
- Szövegértés szintje: nem érti, segítséggel érti, érti az olvasott szöveget.
- Szövegfeldolgozás szintje: még nem képes önállóan szövegfeldolgozásra, segítséggel, algoritmus alapján, önállóan dolgozza fel a szöveget.
- Olvasási tempója: lassú, megfelelő, gyors.
- Az írás grafikai kivitelezése: általában szabálytalan, általában szabályos, szabályos, rendezetlen, változóan rendezett, rendezett.

Iskolaváltás esetén, ha szükséges, a szöveges értékelést érdemjegyekre váltják a pedagógusok. Ennek módja az értékelési szempontok, az évközi mérések, a havi tanári visszajelzések közös értelmezése, megjelenítése érdemjegyekben.

Hatodik osztály második félévétől kezdve a program a normatív, érdemjegyekben történő értékelés gyakorlatát alkalmazza. A hatodik évfolyam első félévében szöveges formában zajlik a tanulók teljesítményének értékelése, félévkor szöveges értékelést kapnak, majd a második félév során megjelennek az érdemjegyek is, és az év végi záró értékelés érdemjegyekkel és szövegesen történik.

Ennek megfelelően az általános iskolában

- a tanulók értékelése a hatodik évfolyam év végén, a hetedik, nyolcadik évfolyamon ötfokozatú érdemjegyekkel és szöveges értékeléssel történik. Az értékelés része a tanulói önértékelés, a diákok harmadik évfolyamtól szövegesen értékelik elért eredményeiket.
- A gimnáziumi osztályokban az évközi értékelés százalékokban, a félévi és tanév végi értékelés érdemjegyekkel és szöveges értékeléssel történik.
- A magasabb évfolyamba lépés feltétele a kerettantervben meghatározott tovább haladási feltételek elérése.
- Az értékelés során az általános iskola első négy évfolyamát egységként kezelve, a negyedik osztály végére adja meg a Gyermek Ház tanterve a tovább haladási feltételeket, addig az automatikus továbbhaladás elvét követi, igazodva a gyerekek eltérő fejlődési üteméhez.
- Javítóvizsgára kötelezett az a tanuló, aki az ötödik, hatodik, hetedik, nyolcadik, illetve a gimnáziumi évfolyamokon nem teljesítette a tantervben feltüntetett tovább haladási feltételeket, illetve a hetedik évfolyamtól kezdődően az év végi értékeléskor egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A javítóvizsgán a tantervben meghatározott követelmények teljesítése esetén juthat túl.
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók értékelése során az adott évfolyamon feltüntetett eltérő követelményrendszer a meghatározó.
- Az egyéni haladási tempóra figyelve, kellő egyéni fejlesztés, differenciált tanulásszervezés segítségével – amennyiben lehetséges – kerüljük az évismétlést.

A gimnáziumi évfolyamokon is a fejlesztő, személyre szabott értékelés valósul meg. A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének alapja az elért eredmények megerősítése, a fejlesztendő területek meghatározása. Az értékelésnek hangsúlyos része a tanulói önértékelés. A gimnázium értékelési rendszere alkalmas a folyamat közbeni értékelésre, valamint döntési lehetőséget kínál a diákok számára értékelendő feladatok (kiselőadások, házi dolgozatok, kutatások, portfólió összeállítása, témazáró stb.) vállalásával. A tanulók folyamat közbeni értékelése százalékokkal történik, melyek meghatározott periódus zárásakor előre kidolgozott szempontok alapján válnak érdemjegyekké.

A félévi és tanév végi értékelés érdemjegyekkel és szöveges értékeléssel történik. Munkájukat, eredményeiket a tanulók is értékelik, szöveges önértékelést állítanak össze. A továbbhaladás feltétele a tantárgyaknál feltüntetett nevelési-fejlesztési célok megvalósulásának, a tantárgyi tartalmak elsajátításának minimális szintje. Javítóvizsgára kötelezett az a tanuló, aki ezt nem teljesítette.

A sajátos nevelési igényű tanulót, ha szükséges – a jogszabályban meghatározottak szerint – a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján az intézményvezető mentesítheti egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

A 2013-2014. tanévtől a tanulók értékelése, a szülők tájékoztatása – írásbeli hozzájárulásuk alapján – a Kréta digitális napló használatával történik. A szülők egyéni kód segítségével, elektronikus felületen tájékozódnak gyermekük tanulmányi eredményeiről.

8. A tanulók szóbeli és írásbeli beszámoltatásának rendje, formái:

A Gyermek Ház pedagógusai a tanulói teljesítmények, az egyéni haladás folyamatos megfigyelését, elemzését tartják célravezetőnek. A differenciáló tanulásszervezési eljárások, a kiscsoportokban végzett munka, az egyéni fejlesztés mind lehetőséget teremt erre. A diagnosztizálást, a hibák korrigálását, a tanulói feladatvégzés folyamatos, segítő megfigyelése biztosítja.

Az első évfolyamon célzott írásbeli beszámoltatás nincs. Mérést a tanulók a második évfolyamtól kezdődően írnak. Az írásbeli beszámoltatás fontos elve, hogy időben differenciáltan, az adott tananyag rész biztos elsajátítása után történik. A sajátos nevelési igényű tanulók mérőlapjai a rájuk vonatkozó, szükség szerint eltérő ismeretanyagot, tevékenységet tartalmaznak. Célszerű a beszámoltatást a nagyobb témakörök lezárásakor elvégezni. Minden évfolyamon lehetőség biztosított javító dolgozat írására.

Az írásbeli beszámoltatások minősítése az első hat évfolyamon a szerzhető és a szerzett pontszám feltüntetésével és szöveges értékeléssel zajlik.

A hatodik évfolyam második félévében, a hetedik és nyolcadik évfolyamon az írásbeli beszámoltatások minősítése osztályzattal történik. A százalékos teljesítmény és az osztályzás összefüggése a következő:

90-100 %	jeles
75-89 %	jó
56-74 %	közepes
40-55 %	elégséges
0-39 %	elégtelen

Az alsó tagozaton szóbeli beszámoltatás ritkán fordul elő (versek, memoriterek számonkérése). Helyette önként vállalt kiselőadások megtartása, gyűjtőmunkák ismertetése történik.

A felső tagozaton és a gimnáziumi osztályokban az adott tantárgytól függően szóbeli beszámoltatás is történik, de ennek rendje, formája nem szabályozott. A szóbeli beszámoltatás alkalmazásánál a Gyermek Ház pedagógiai elvei a meghatározók (megerősítés, differenciálás, egyéni lehetőségek figyelembevétele).

Vizsgák rendje

Hetedik és nyolcadik évfolyamon a tanulók szóbeli beszámolóik, vizsgák keretében is számot adnak tudásukról. A vizsgák szervezésekor cél a fokozatos terhelés megvalósítása.

Hetedik évfolyam első félévének zárásakor a diákok maguk által választott tantárgyból tesznek szóbeli vizsgát. Év végén – a vizsga előtt két, három héttel – véletlenszerűen kihúzott tantárgyból vizsgáznak a tanulók. Így elkerülhető, hogy rangsor alakuljon ki a tantárgyak között, erősíteni lehet az összes tantárgy folyamatos évközi tanulásának fontosságát.

A sajátos nevelési igényű tanulók a rájuk vonatkozó tartalmakhoz, követelményekhez

igazított tételsort kapnak, és a vizsga során biztosított számukra a sérülésükből adódó hátrányok kompenzálásának minden lehetősége.

Nyolcadik osztályban a tanulók mestermunkát készítenek. A mestermunka elkészítésére – amely írásos anyagból és egy témához kapcsolódó tárgyból áll – az egész tanév a diákok rendelkezésére áll. Cél, hogy megvalósuljon az önálló adatgyűjtés, a gyűjtött anyagok feldolgozása, rendszerbe szervezése, az ismeretszerzési folyamat tudatos megvalósítása. Munkájukat egy általuk felkért konzulens pedagógus segíti.

Az első félév zárásakor a diákok általános tájékozottságukról, érdeklődésükről számolnak be. Beszámolnak az általuk választott tervezett mestermunkáról, megindokolják, miért az adott témát választották, hol tartanak az adatgyűjtésben. Év végén történik a mestermunkák bemutatása. A tanulók 15-20 percben számolnak be diáktársaiknak, pedagógusaiknak, a meghívott vendégeknek az elkészített mestermunkáról, bemutatják az elkészített alkotásukat. A mestermunka jól szolgálja a kulcskompetenciák fejlesztését.

A gimnáziumi évfolyamokon a tanulók beszámolók, vizsgák keretében számot adnak tudásukról. Cél, hogy a fokozatos terhelés megvalósuljon, és a vizsgák segítsék a tanulókat tudásuk rendszerezésében. Kiemelt cél, hogy támogassa az érettségire és továbbtanulásra való felkészülésüket.

Nyelvi előkészítő osztályban a tanult idegen nyelvből tesznek félévkor és év végén írásbeli és szóbeli vizsgákat a tanulók.

9. évfolyamán, a tanév végén, választott tantárgyból tesznek vizsgát. Amelyik tanuló rendelkezik nyelvvizsgával, az az adott nyelvet nem választhatja.

10. évfolyamon matematika tantárgyból tesznek vizsgát a tanulók.

11. évfolyamon magyar nyelv és irodalom, valamint történelem tantárgyból vizsgáznak. Az a tanuló, aki előrehozott érettségit tesz, választhat a két tantárgy közül.

Osztályozó vizsga

Amennyiben a tanuló teljesítménye a hiányzások miatt a tanítási év közben nem volt értékelhető, és ezért a tanítási év végén nem minősíthető, a nevelőtestület engedélyezheti, hogy osztályozóvizsgát tegyen. A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz kötelező foglalkozást, és az iskola eleget tett a jogszabályban⁶ meghatározott értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye nem volt minősíthető, félévkor is osztályozóvizsgát kell tennie. A vizsga pontos idejéről a vizsgázó és a szülő vizsga előtt két héttel értesítést kap. Az osztályozó vizsgán a Gyermek Ház tantervének követelményei kérhetők számon. Az osztályozó vizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatása alól. Egy napon maximum három vizsga tehető.

A szóbeli vizsgát az iskola tanáraiból alakított három tagú vizsgabizottság előtt kell megtartani. A tanuló számára a szóbeli vizsgán felkészülési időt kell biztosítani. Az osztályozó vizsga egyszeri és nem ismételt. Az osztályozó vizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni. A vizsga eredményét a törzslapba és a bizonyítványba a megfelelő záradékkal be kell vezetni.

Az előrehozott érettségi miatt osztályozó vizsgára való jelentkezési kérelmet augusztus 20-ig,

⁶ 20/2012.(VIII/31) EMMI rendelet 51.§ (3) (6)

illetve február 1-ig az intézmény vezetőjéhez kell – a Kréta rendszeren keresztül - benyújtani. Az osztályozó vizsga letételét minden esetben az intézmény vezetője engedélyezi az osztályfőnökök, patronusok és a szaktanárok véleménye alapján.

Az osztályozó vizsgára való jelentkezés feltételei előre hozott érettségi vizsga esetén:

- Idegennyelv esetén legalább középfokú komplex nyelvvizsgával rendelkezik.
- Nem vétett a házirend ellen

Ha a tanuló a tavaszi érettségihez kapcsolódóan sikeres osztályozó vizsgát tesz, az osztályozó vizsga letétele után a tanórákon való részvétele a tanév végéig kötelező. A sikeres érettségi vizsga esetén a tanulónak írásban nyilatkoznia kell, hogy az adott tantárgy óráit a következő tanévben látogatni szeretné, vagy az óralátogatás alól felmentést kér. Őszi érettségi esetén a sikeres vizsga utáni óralátogatási szándékáról augusztus 31-ig írásban köteles nyilatkozni a tanuló. Ha a tanuló a tantárgyat továbbra is tanulni szeretné a tanórán való részvétel kötelező, ha nem kívánja tovább tanulni jogszerű tartózkodási helye a könyvtár, illetve az aulák.

Különbözeti vizsgát kell tennie a tanulónak, ha átvétellel tanulói jogviszonyt szeretne folytatni, előző iskolájában, az érettségi tantárgyak esetében, eltérő tanterv szerint folytatta tanulmányait.

Javító vizsgára kötelezett az a tanuló, aki maximum két tantárgyból nem teljesítette a követelményeket.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha neki fel nem róható okokból késik vagy távol marad.

Érettségi vizsga

Az iskola tanulói a kötelezően meghatározott érettségi vizsgatárgyak mellett abból a választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát, amelynek a helyi tantervben meghatározott követelményeit minden évfolyamra vonatkozóan teljesítették. A tanárok a vizsgák módját (írásbeli és/vagy szóbeli, gyakorlati) a mindenkori érettségi vizsgakövetelmények szerint szervezik meg.

8. Inkluzív nevelés. Sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése, tehetséggondozás

A Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program a Budapesti Tanítóképző Főiskolával és a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolával közösen részt vett az Európai Gazdasági Közösség által meghirdetett oktatási TEMPUS programban. A program lényege, hogy Nyugat-Európa fejlett országainak példáján Magyarország oktatási intézményrendszere is elinduljon a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése, oktatása felé.

A sikeres integráció feltételeit csak az egyéni különbségeket toleráló, kezelő, ún. "befogadó" iskola tudja biztosítani. A Gyermek Ház e feltételeknek megfelel, az 1993/94-es tanév óta tudatosan megvalósítja a különböző sérülésekkel küzdő, sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését.

A Gyermek Ház tanulócsoportjai nem kis létszámú felzárkóztató csoportok. Az integrált oktatás lényegéből adódóan, optimális tanulólétszám mellett, osztályonként általában három sajátos nevelési igényű diák tanul együtt ép társaival.

A Gyermek Ház gimnáziumi tagozata is inkluzív, minden osztályában fogad – szakértői véleménnyel rendelkező – érzékszervi, mozgásszervi, beszéd fogyatékos, pszichés fejlődési zavarral és autizmus spektrum zavarral küzdő tanulókat a tantervben meghatározott feltételekkel.

Tudatos integrálásról akkor beszélhetünk, ha:

- a sérülés tényével, mértékével, a fejlesztés irányával és lehetőségeivel a pedagógusok és a szülő tisztában vannak,
- biztosított a szakember, a gyógypedagógus, a konduktor folyamatos jelenléte, közreműködése, így megvalósul a szakszerű rehabilitáció, rehabilitáció,
- a sajátos nevelési igényű tanuló fejlődése objektíven, meghatározott időnként ellenőrizhető.
- az iskola dokumentumai tartalmazzák az integrációval kapcsolatos feladatokat, elveket, tartalmakat.
- az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelési feltételeinek meghatározása a köznevelési törvény e területre vonatkozó jogszabályai, valamint NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiben foglaltak alapján történt.

Az Irányelvekben foglaltak alapján kiemelt cél az integrált nevelés során, hogy:

- A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a számukra megfelelő tartalmak közvetítése által valósuljon meg, segítse a sérült tanulók önállóságának fejlesztését, a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedését.

- Az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.
- Valósuljanak meg, illetve váljanak az iskola pedagógiai programjának, tanítási gyakorlatának tartalmi elemévé a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák.
- A sajátos nevelési igényű tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés tartalma ne terhelje túl, az alkalmazott módszerek egyéni lehetőségeikkel összhangban legyenek.

A sikeres együttnevelés érdekében:

- A sajátos nevelési igényű tanulók számára biztosítani szükséges a speciális tantervet, tankönyveket, tanulási segédleteket, speciális gyógyászati, életvitelt segítő technikai eszközöket.
- Szükséges figyelmet fordítani a szülők szemléletének alakítására, az elfogadó attitűd kialakítására.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a diákok érzékenyítésére, a segítő, támogató, elfogadó szemlélet kialakítására.
- Elengedhetetlen a pedagógusok szemléletének alakítása (elfogadás, tolerancia, empátia), módszertani felkészítése továbbképzések segítségével.

A pedagógus az integrált nevelés, oktatás során:

- A tananyag tartalmak meghatározásánál, a tananyag feldolgozásánál, a szabadidős tevékenységek kezdeményezésében figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű tanulók sajátos jellemzőit.
- A tanórai foglalkozások során épít a szakértő véleményekben foglaltakra.
- Egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni haladási ütemet, személyre szabott tanulástámogatást biztosít a sajátos nevelési igényű tanulók számára.
- A tanulásszervezés során igazodik az egyéni sajátosságokhoz, differenciált munkaformákat alkalmaz.
- Igazodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- Együttműködik a segítő szakemberekkel, a gyógypedagógus, a konduktor javaslatait beépíti a tanítási folyamatba.

A sérülésből adódó hátrányok kompenzálása, a rehabilitáció, rehabilitáció biztosítása érdekében a sajátos nevelési igényű tanulók – a köznevelési törvényben foglaltaknak megfelelően - sérülésüktől függően, a szakértői véleményben foglaltak figyelembevételével – rehabilitációs célú fejlesztő terápián vesznek részt. A felső tagozaton és a gimnáziumban tanuló sajátos nevelési igényű diákok eredményes tanulását tantárgyi rehabilitációs órák is segítik.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek célja:

- a sajátos nevelési igényű tanulók sérült funkcióinak helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében, illetve a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.

A rehabilitációs fejlesztést az adott sérülésnek megfelelő végzettségű gyógypedagógus, konduktor végzi. A pedagógusok – a differenciált óravezetés mellett – szaktantárgyi fejlesztő/rehabilitáló foglalkozásokkal is segítik a sérülésből adódó hátrányok kompenzálását. Kiemelten fontos a pedagógusok, gyógypedagógusok munkájának összehangolása az optimális fejlesztés megvalósítása érdekében.

A gyógypedagógiai rehabilitáció megvalósulhat osztálytermi keretek között, illetve egyéni vagy kicscsoportos foglalkozás formájában.

A gyógypedagógus az integrált nevelés, oktatás során

- Együttműködik a pedagógusokkal, segíti a pedagógiai diagnózis, a szakértői vélemény értelmezését.
- Segíti a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni igényeihez igazodó optimális környezet kialakítását.
- Segítséget nyújt a speciális segédeszközök kiválasztásában, beszerzésében.
- Figyelemmel kíséri a sajátos nevelési igényű tanulók haladását, javaslatot tesz a fejlesztés irányára.
- Egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő tevékenységeket végez.
- Együttműködik a pedagógusokkal, a tantestülettel.
- Kapcsolatot tart a szülőkkel.
- A gyógypedagógiai rehabilitáció mellett a Gyermek Házában különböző terápiás foglalkozásokat szervez a hátrányok leküzdésének céljából. Kiemelkedően fontosak a háttérképességek fejlesztését célzó mozgásterápiák.

A Gyermek Házában tanuló sajátos nevelési igényű gyermekek

Mozgásszervi fogyatékos

A mozgáskorlátozott tanulók esetében az önállóság, a mozgásos tevékenységek, a mozgásos tanulás lehetősége módosul. Mások a lehetőségei, a környezetéről, saját magáról szerzett tapasztalatai. Iskolai létüket meghatározza a hely- és helyzetváltoztatási lehetőségei, az önkiszolgálás, a tárgy és eszközhasználat, a grafomotoros teljesítmények szintje. Mindezek az iskolai képzés teljes ideje alatt szükségessé teszik az egyénre szabott módszerek, technikák, eszközök alkalmazását.

A mozgáskorlátozott tanulók fejlesztésének alapelvei:

- Törekedni kell a sérülésből adódó hátrányok csökkentésére.
- A fejlesztés mindig az egyéni sajátosságoknak megfelelően történjék.
- A mozgásnevelés feladatait ne az életkor, hanem a sérülés súlyossága határozza meg.
- Kiemelt feladat az önállóságra nevelés, a felkészítés a felnőtt lét szerepeire.
- Szükséges az akadálymentes környezet biztosítása.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a reális énkép, önismeret, elfogadás kialakítására.

Látási fogyatékos

A látássérült tanulók esetében a sérülés következményeként számolni kell azzal, hogy mások a világról szerzett tapasztalatai, megismerő tevékenységei, alkalmazkodó képessége és ismeretszerzési lehetőségei. A látás hiánya vagy sérülése nemcsak a tanulás során okoz nehézséget, hanem nehezítette a mindennapi élet tevékenységei is. Mindezek az iskolai képzés teljes ideje alatt szükségessé teszik az egyénre szabott módszerek, technikák, speciális eszközök (nagyító, olvasógép képernyőolvasó, beszélő okoseszközök) alkalmazását.

A látássérült tanulók fejlesztésnek alapelvei:

- Az önállóság fejlesztése, az egyéni sajátosságoknak megfelelő mértékben.
- Speciális segédeszközök, szoftverek, online felületek, infokommunikációs csatornák, okoseszközök készségszintű használatának kialakítása, az érdeklődés felkeltése a környező világ iránt.
- Működő érzékszervek fokozott kihasználása.
- Az akarati tulajdonságok erősítése.
- A szem egészségét védő magatartási szokások kialakítása, fejlesztése.
- Az önbizalom és az önkritika reális egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása.

Hallási fogyatékos

A hallássérült tanulónál a hallás hiánya vagy csökkenése miatt eltérhet a nyelvi kommunikáció, a szövegértés, szókincs, nyelvi szerkezetek értése, használata. A hallássérült tanuló egyéni fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkezésének, felismerésének ideje, kóroka, mértéke és a fejlesztés megkezdésének ideje. Fejlesztésüket segíti a korszerű segédeszközök, okoseszközök használata.

A hallássérült tanulók fejlesztésnek alapelvei:

- Speciális segédeszközök használatának kialakítása, az érdeklődés felkeltése a környező világ iránt.
- Működő érzékszervek fokozott kihasználása.
- Segítség biztosítása a nyelvi kommunikáció gyengeségéből fakadó hátrányok kompenzálásához.
- A szociális kapcsolatrendszer, az érintkezés formáinak elsajátíttatása.
- Az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek kialakítása.
- A vizuális percepció, az önkifejezés, a valóság képi megjelenítésének beépítése a tanulási folyamatokba.
- A megfelelő beszédmód, beszédhallás, artikuláció komplex, folyamatos fejlesztése.
- Az információszerzés, az interperszonális kapcsolatok új technikai formáira való felkészítés.
- Az önbizalom és az önkritika reális egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő. A kifejtett alapelveken túl együttnevelésükhöz szükséges a megfelelő gyógypedagógus foglalkoztatása, a speciális tanterv, tankönyvek használata.

A Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program kerettanterv részletesen tartalmazza – évfolyamokra lebontva – az enyhén értelmi fogyatékos tanulóakra vonatkozó fejlesztési feladatokat, tartalmakat, követelményeket, valamint minden tantárgynál megjeleníti rájuk vonatkozó eltérő követelményeket.

A beszéd fogyatékos tanulók

Beszéd fogyatékosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. Ez a zavar különböző képekben jelenik meg, és életkor szerint is eltérő jelleget mutathat.

A beszéd fogyatékos tanulók fejlesztésnek alapelvei:

- A tanulók fejlesztése gyógypedagógus közreműködését igényli.
- A tanulók fejlesztése differenciáltan, egyéni haladási ütemben, egyéni fejlesztési elv alapján történik.
- Nyelvi zavar, diszlexia, diszgráfia esetén szükséges a lassított tempójú, egyéni sajátosságokhoz igazított olvasás, írás tanítás lehetőségének biztosítása, az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése.
- Kompenzáló technikák kialakítása és alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során.
- Szükség esetén speciális eszközök (auditív eszközök, gépi írás, szövegszerkesztő, helyesírás ellenőrző programok, okoseszközök) használatának biztosítása.
- Diszkalkulia esetén kiemelten szükséges az észlelés, érzékelés, emlékezet, gondolkodás összehangolt fejlesztése, a téri relációk fejlesztése, a szerialitás erősítése.
- A tanulási helyzetek során a tapasztalás, a manipuláció, a matematikai eszközök használatának előtérbe helyezése szükséges.
- Egyéni szükségletekhez igazított gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Szakértői vélemény alapján az értékelés alóli felmentés alkalmazása lehetséges.

Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók:

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportja meglehetősen heterogén. Tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdhetnek. Az iskolai teljesítmény és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességük eltérő fejlődése miatt, speciális segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók fejlesztésnek alapelvei:

- Egyénhez igazított követelmények, elvárások megfogalmazása.
- A komplex megközelítés és módszerválasztás.
- Egyéni lehetőségekhez igazított következetes szokásrend kialakítása.
- Egyéni lehetőségekhez, szükségletekhez igazodó tanulási környezet (tér és időstruktúra) kialakítása.
- A szabályok kialakítása, azok belsővé válásának segítése.
- A belátásra épülő nevelési helyzetek megteremtése, resztoratív technikák alkalmazása.
- A tanuló viselkedéséhez igazított, a pozitívumokat kiemelő visszajelzések alkalmazása.
- Az önmagához mért fejlődési dinamika nyomon követésének segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel.
- A művészetekben rejlő lehetőségek tudatos felhasználása.
- A tanulási stratégiák, tanulásmódszertani elemek (kooperatív technikák) megválasztása, projektmunka biztosítása.
- Együttműködés segítése a kortárs csoporttal, a családdal.
- Együttműködés segítése a segítő szakemberekkel, szervezetekkel.
- A tanulás - tanítás folyamatában kiemelt jelentősége van a tehetségfelismerésnek és tehetséggondozásnak, pályaorientációs szemléletű támogatásnak.
- Szakértői vélemény alapján az értékelés alóli felmentés alkalmazása lehetséges.

Autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók

Az autizmus spektrum zavar a szociális, kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara, amely a személyiség egészét áthatja. Az autizmus változatos tüneteit jellemzi a szociális interakciók és a kommunikáció minőség béli eltérése, sztereotip, valamint repetitív viselkedés előfordulása. Az állapotot spektrumzavarnak tekintjük.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők.

Az autista tanulók fejlesztésnek alapelvei:

- Cél az egyéni képességek, lehetőségek szintjén elérhető legmagasabb fokú szociális adaptáció.
- A szociális, kommunikációs, gondolkodási készségek speciális módszerekkel történő kompenzálása. A meglévő készségek folyamatos fejlesztése.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő készségek folyamatos fejlesztése.
- A tananyag speciális módszerekkel történő átadása.
- A gondolkodás rugalmatlansága miatt szükséges az elsajátított ismeretek folyamatos alkalmazása, az ismeretek általánosításának, új helyzetekben való használatának tanítása.
- A túlterhelés elkerülése érdekében szükséges az információk szűrése.
- Az egyenetlen fejlődésből adódóan a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem lehet építeni, a hiányzó alapozó funkciót be kell illeszteni az új funkció fejlesztésébe.
- Szükséges a segédeszközökkel berendezett környezet, eszköztár, vizuálisan segített

kommunikációs rendszer kialakítása, okoseszközök használata.

- Speciális, egyéni motivációs rendszer kialakítása is szükséges lehet.

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiben feltüntetett sérülés specifikus sajátosságokat, rehabilitációs, fejlesztési feladatokat tantárgyakra bontva a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program és a GYH Alternatív Gimnázium tanterve részletesen taglalja.

Az integrált oktatás tartalmi szabályozását – szinte elsőként – a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program 1997-ben közoktatási szakértő által majd 2013-ban a 21138-1/2013/KOIR iktatószámú határozat alapján az Emberi Erőforrások Minisztériuma által jóváhagyott tanterve valósította meg.

Tehetséggondozás

A Gyermek Ház differenciált nevelési és tanulási környezete kiváló lehetőséget nyújt a tehetséggondozásra. Alapelv, hogy minden tanuló valamiben tehetséges. A tehetséggondozás során cél, hogy minden tanulónak legyen lehetősége bármely területen tudása legjavát nyújtani.

A tehetséggondozás meghatározó színtere a tanóra és a tanórán kívüli idő. A differenciált tananyag és tevékenységrendszer kiváló lehetőséget nyújt a heterogén tanulási környezetben a tehetséggondozás megvalósítására. Jó lehetőséget nyújt a tehetséges tanulók fejlesztésére a projekteken végzett munka, a kiselőadások, gyűjtőmunkák, témahetek gyakorlata, ahol nagyfokú önállósággal, magas színvonalon adódik lehetőség az egyéni tanulásra.

A Gyermek Ház program az alapozó szakaszban elveti az osztálybontás, a nívócsoportos oktatás gyakorlatát. E szervezeti megoldások helyett az egyéni lehetőségekhez mért, differenciált tanulási környezet megvalósításában látja a tehetséggondozás, a tanulási hátrányok kezelésének és az integrált oktatás megvalósításának lehetőségeit.

A gimnázium nyelvi előkészítő évében a nyelvtanulás bontott csoportban zajlik. A 11. és 12. évfolyamán az érettségi és a továbbtanulási terveknek megfelelően nívó csoportos bontás történik. A gimnáziumi tantervben a tantárgyknál feltüntetett fakultatív tartalom a tehetséggondozást szolgálja.

9. Gyermek és ifjúságvédelem, szociális hátrányok enyhítése

Általános feladatok

Hátrányos helyzetet jelenthet a családok anyagi helyzete, a munkanélküliség, az ingerszegény környezet, a családok szerkezetében bekövetkező változások (válás, új kapcsolat), és esetenként a nem megfelelő nevelési eljárások alkalmazása, a családon belüli agresszió.

Fontos, hogy a pedagógusok, a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek tudomást szerezzenek a hátrányos helyzet meglétéről, okairól. Ebben segít például a beszélgetőkör, osztályidő, ahol az őszinte, elfogadó légkör lehetőséget nyújt az egyéni problémák, helyzetek megfogalmazására. Kiemelt szerep hárul az osztályfőnökökre, patrónusokra, kiknek feladata az osztályban tanító valamennyi kolléga tájékoztatása, bevonása az adott probléma kezelésébe. Egyéni helyzetek mérlegelése után érdemes a társak bevonása is, amennyiben az nem sért személyiségi jogokat, és a társak, a közösség tud segíteni a fennálló probléma kezelésében.

A hátrányos helyzetű tanulók esetében kiemelten fontos a szülői házzal való kapcsolattartás, az elfogadó, bizalomra építő együttműködés kialakítása, fenntartása, a közös feladatok, teendők megfogalmazása. Erre alkalmat nyújtanak a szülői beszélgetések, a szülőkkel közös iskolai programok.

E mellett szükséges lehet különböző támogató lépések, szolgáltatások biztosítása, amelyek csökkentik a meglévő hátrányaikat, javítják a hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességét. Az egész napos nevelés, oktatás segíti a szociális hátrányok leküzdését, lehetőséget teremt az esélyegyenlőség megvalósítására. A minden tanulónak egységesen nyújtott egész napos iskolai szolgáltatásokból nem maradnak ki azok a gyermekek sem, akik egyébként, társadalmi helyzetükből adódóan nem jutnának hozzá a tanórán kívüli programokhoz. Az egész napos iskolában tágulnak a terek, a tanulás mellett a szocializáció, a közösségi nevelés, a kulturális, művészeti, sport és egyéb szabadidős tevékenységek is megjelennek, biztosítva minden tanuló számára az egyenlő hozzáférést.

Anyagi nehézségek esetén fontos az étkezési támogatás, tankönyvtámogatás, alapítványi támogatások biztosítása. Segítséget jelent a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok figyelemmel követése és a szülők informálása a különböző támogatási lehetőségekről.

Családi helyzetből adódó hátrányok esetén szükség lehet családsegítő szakemberek, pszichológusok, szociális munkások bevonására. Fontos az együttműködés megvalósítása a szülők, az osztályfőnökök, pedagógusok, a gyermekvédelmi felelős, a Családsegítő Szolgálat, valamint a segítő szakemberek között.

A gyermekvédelmi feladatok ellátását, a veszélyeztetett tanulók felismerését és segítségét az iskola Gyermekvédelmi munkacsoportja is támogatja. A munkacsoport a Hintalovon Alapítvány segítségével kidolgozta a Gyermekvédelmi irányelvek dokumentumot, mely a tudatos gyermekvédelem megvalósítását szolgálja.

Konkrét teendők

- A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű diákok felderítése, figyelemmel kísérése.

- Állandó kapcsolat biztosítása a szülői (gondozói) házzal (fogadóórák, nyílt napok, családlátogatások).
- Szakemberek segítségével esetmegbeszélések, probléma feltárás, stratégia kidolgozása.
- Veszélyeztetett gyerekekkel kapcsolatos intézkedések a megbízott gyermekvédelmi felelős segítségével.
- Gyermekvédelmi munkacsoport működése.
- Kapcsolattartás hivatalos szervekkel (Családsegítő, Nevelési Tanácsadó, iskolaorvos).
- A szociális hátrányok enyhítése alapítványi, illetve pályázatokon nyert támogatások felhasználásával.
- Gyerekek segítési szándékainak és lehetőségeinek felhasználása.
- Nevelési és oktatási helyzetek során egyéni körülményeikhez való alkalmazkodás.

A Gyermek Háza program az egész napos nevelésből adódóan nagy súlyt fektet a gyerekek szabadidejének tartalmas megszervezésére (művészeti, kézműves tevékenységek, sport- és játékfoglalkozások, szakkörök, iskolán kívüli programok: színház, mozi, múzeum stb. látogatások)

A szülőkkel való egyeztetés alapján, igény szerint biztosítja:

- a szükséges ügyelet ellátását,
- az iskolai étkezés lehetőségét, az egészségügyi ellátást (vizsgálatok, szűrések, aktuális oltások),
- erdei iskola, sí tábor szervezését,
- nyári tábor működtetését,
- úszásoktatás és egyéb sportfoglalkozások megszervezését.

10. Gyermek Házai pedagógusai, vezetési modellje

Pedagógusok

Azok a pedagógusok vállalnak részt a Gyermek Házai munkájában, akik az alapelvekkel egyetértenek, azok megvalósításához meghatározott végzettséggel, megfelelő felkészültséggel, elkötelezettséggel rendelkeznek. A pedagógusok feladatait a munkaköri leírások tartalmazzák.

Osztályfőnökök, patrónusok

A Gyermek Házai kiemelt figyelmet fordít a személyes kapcsolatok kialakítására, működtetésére. Fontosnak tartjuk, hogy legyen idő és lehetőség a diákok megismerésére, személyes hangvételű beszélgetésekre, egyéni támogatás biztosítására, a közösségek fejlesztésére. Kiemelt cél, hogy a pedagógusok a diákok életében pozitívan legyenek jelen. Az osztályok működését, munkáját osztályfőnökök segítik. A személyes törődés érdekében az osztályoknak két osztályfőnöke van. Az első négy évfolyamon a két tanító lát el osztályfőnöki feladatokat. A felső tagozaton is két osztályfőnök koordinálja a munkát, az egyik alsós tanító és egy, a felső tagozaton magasabb óraszámban tanító tanár látja el osztályfőnöki feladatokat. Az alsós tanító a folyamatosságot jelenti a gyerekek számára, ez a személyes kapcsolatok miatt fontos.

Az osztályfőnökök szervezik az osztály ügyeit, segítik a közösség alakulását, osztályprogramokat szerveznek. Tartják a kapcsolatot az osztályban tanító pedagógusokkal és a szülőkkel, szükség esetén egyéni segítséget nyújtanak. Ellátják az adminisztratív teendőket.

A gimnáziumban osztályfőnökök patrónusként segítik a diákokat. Patrónus lehet az alapozó program pedagógusa, gyógypedagógusa is, aki több éve ismeri a tanulókat.

A Gyermek Házai felső tagozatán és a gimnáziumban az osztályfőnöki órák helyett szabad osztályidők, beszélgetőkörök vannak.

Vezetési modell

Az alternatív iskolák, programok többnyire közös, kollektív vezetési modellben gondolkodtak, fontosnak tartják, hogy az iskolát érintő kérdések eldöntésében a teljes tantestület vegyen részt. A fenti elvek a Gyermek Házai vezetési gyakorlatában is tükröződnek.

A tantestület, mint szakmai műhely

Gyermek Házai nagy figyelmet fordít a pedagógiai innovációkra és a tudásmegosztásra. Az innováció, önfejlesztő iskolai modell inspiráló, kreatív, az egyéni ötleteket, elképzeléseket támogató környezetben valósulhat meg. A Gyermek Házában a tantestület, mint szakmai

műhely működik. A Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program és a GYH Alternatív Gimnázium tantervét a program pedagógusai állították össze. Nem általános, hogy egy iskola maga állítja össze tantervét, és azt a fenntartó akkreditációra nyújtja be az oktatásért felelős miniszterhez. Ez a fejlesztő munka nagyfokú felkészültséget, komoly együttműködést feltételez. A vezető kiemelt feladata a folyamatos motiváció fenntartása, a munka koordinálása és annak elérése, hogy mindenki tudása legjavát tegye bele a közös munkába. A tanterveken túl, a Gyermek Ház pedagógusai folyamatosan állítanak össze tantárgyi programokat, projekterveket, témaheteket, differenciált tartalmú feladatsorokat, programokat. A pedagógusok munkáját együttműködés, közös megbeszélések, tapasztalatcserék, kölcsönös hospitálások jellemzik.

A tantestület akkor tud szakmai műhellyé válni, ha minden pedagógus a Gyermek Ház program tulajdonosának tekinti magát, képes sajátjaként gondolkodni az iskolai helyzetről. Ez a működés erősíti az iskola iránti elkötelezettséget, felelősség érzését. A közös gondolkodás, közösen megfogalmazott cél a versengés helyett az együttműködésre, egymás segítségére helyezi a hangsúlyt. Ez a szemlélet feltételezi, hogy a programot érintő döntések közösen születnek. Ez az erősen szabályozott vezetés helyett demokratikus vezetést feltételez.

Tudásmegosztás

A belső fejlesztésen, innováción túl, a Gyermek Ház fontos vállalása szerzett tapasztalatainak, tudásának megosztása. Megalakulásától kezdve nagy súlyt fektetett arra, hogy tapasztalatait, innovatív tevékenységeit, eredményeit megossza az érdeklődőkkel, tantestületekkel, szakmai műhelyekkel. A Gyermek Házában rendszeresek a szakmai napok, ahová az ország minden részéből érkeznek tantestületek, szakmai közösségek. Több pedagógusképző intézmény hallgatója tölti gyakorlatát az iskolában. E mellett akkreditált pedagógus továbbképző program⁷ is működik a Gyermek Ház gyakorlatára építve. Mindebből látszik a vezetői feladat igen sokrétű, a vezetőnek több tevékenység koordinálását, szervezését, irányítását kell megoldania.

Vezetési struktúra

A fent kifejtett sajátosságok tükröződnek a program vezetési struktúrájában.

A program pedagógiai vezetője (intézményvezető) a Gyermek Ház program pedagógiai alapvetésének kidolgozásában részt vevő, az alapelvek megvalósításában aktívan közreműködő pedagógus, akinek fő feladatai a következők:

- Szervezi és figyelemmel kíséri a Gyermek Ház pedagógiai alapvetésének gyakorlati megvalósulását.
- Szervezi és szakmailag koordinálja a Gyermek Ház programot érintő feladatok kidolgozását.
- Felelősséget vállal a programban dolgozó pedagógusok szakmai munkájáért. Óralátogatásaival, szakmai tanácsaival segíti kollégáit.

---

⁷ Hatékony iskolát mindenkinek – inkluzív nevelés a gyakorlatban (Alapító: Gyermek Ház I. Alapítvány)

- Az új tanítók, tanárok felkészítését megszervezi, programba kerülésüket szakmailag indokolja, melyet a munkáltató figyelembe vesz.
- A Gyermek Házát érintő szakmai kurzusokon a program bemutatását, menedzselését intézi.
- Kapcsolatot tart az iskola vezetésével, felettes szerveivel és a szülőkkel.
- Kapcsolatot tart a különböző minisztériumokkal, szakmai szervezetekkel, felsőoktatási és pedagógiai intézetekkel.

A tanügyigazgatási feladatok ellátásában a pedagógiai vezető munkáját tanügyigazgatási vezetők (intézményvezető-helyettesek) segítik. A pedagógiai munka koordinálásának és a tanügyigazgatási teendők ellátásának ilyen arányú szétválása a Gyermek Ház szemléletéből is adódik. A Gyermek Házában alapvető elv az egyéni sajátosságok elfogadása, a kompetenciaerőségek szerinti feladatvállalás, a személyi és munkaköri kompetenciák összehangolása. A fent említett két feladat más-más kompetenciaerőségeket feltételez, ennek megfelelően oszlanak meg a feladatok.

A Gyermek Ház vezetői modellje a döntések és feladatok – egyéni felelősségen alapuló megosztását – valósítja meg. A döntések konszenzuson alapulnak, a döntések meghozatalába a teljes tantestület részt vesz.

Vének tanácsa

A Gyermek Ház vezetői gyakorlatára jellemző, hogy a vezetői feladatok egy részét átadja meghatározott szervezeti egységeknek. Ezek közül – a vezetés szempontjából talán a legfontosabb – a Vének tanácsa. A Vének tanácsának tagjait - két tanító, négy tanár (felső tagozat/gimnázium), egy gyógypedagógus, pedagógiai és a tanügyigazgatási helyettes vezetők - a Gyermek Ház tantestülete választja. Az összetétel fontos, így biztosítható, hogy valamennyi iskolai terület, munkacsoport képviselve legyen. A Vének tanácsa a pedagógiai munka koordinálása mellett segíti a vezetőt abban, hogy az egyes területek sajátos jellemzőit, lehetőségeit, fejlesztési területeit átlássa. A Vének tanácsa élvezi a tantestület bizalmát, képviseli a különböző területeken dolgozó pedagógusokat. Szervezi és koordinálja a feladatokat, segíti a demokratikus iskolavezetés megvalósulását.

Szakmai munkacsoportok

A Gyermek Házában egyes feladatok ellátására munkaközösségek, szakmai munkacsoportok alakultak. A munkaközösségek – tanítók, tanárok, gyógypedagógusok – vezetői a Vének tanácsából kerülnek ki. A munkaközösségek mellett munkacsoportok is működnek: az egy osztályban tanító pedagógusok munkacsoportja, tudásmegosztást koordináló munkacsoport, minőség-gondozási csoport, mesterpedagógus munkacsoport. A személyközpontú nevelési gyakorlatnak megfelelően a programban nem tantárgyi munkacsoportok működnek, hanem az egy osztályban tanító pedagógusok alkotnak egy-egy munkacsoportot. A munkacsoportok vezető nélkül működnek, a közös feladat, a közös cél, a közös gondolkodás lehetősége és felelőssége működteti a csoportokat.

Többéves tapasztalat alapján látszik, hogy a Gyermek Ház vezetői struktúrája eredményes, épít a tantestület tagjainak aktív részvételére, ez erősíti az innovációt, a közösen meghatározott pedagógiai célok megvalósítását.

Együttműködés a pedagógusok között

Nagyon fontos, hogy a tantestület minden tagja érezze, hogy számíthat kollégái segítségére. Ehhez a szemlélethez azonban nagyfokú bizalom szükséges. Minden tanítónak, tanárnak éreznie kell, hogy kollégája segít, együttműködő szándékkal lép be a terembe. Nem az ellenőrzés, a hiba keresése, hanem a közös gondolkodás, az aktuális helyzetek optimális megoldása a cél.

Az egyéni bánásmód megvalósítása, a differenciáló tanulásirányítási módszerek alkalmazása nem könnyű feladat. Eleinte komoly segítséget jelent egy kolléga jelenléte, segítése, építő jellegű észrevétele, tanácsa. Fontos, hogy a felmerülő problémákat, nehézségeket ne kelljen takargatni, bátran lehessen segítséget kérni bármely kollegától.

Segítő párok a Gyermek Házában

A Gyermek Házába kerülő új tanítók, tanárok segítségét szolgálja a segítő párok rendszere. Tapasztalat, hogy a programba kerülő új kollegák bizonytalanok a differenciáló munkaformák alkalmazásának módjaiban, kevés a tapasztalatuk a személyre szabott, egyéni bánásmód megvalósításában. Fontos, hogy segítséget kapjanak ezek megtanulásához, napi alkalmazásához. Ehhez személyes odafigyelést, törődést szükséges biztosítani számukra.

Minden programba kerülő új pedagógus – nem csak a pályakezdő – munkáját „segítő” támogatja. A „segítő” a differenciálásban jártas, sok gyakorlati tapasztalattal rendelkező tanító, tanár. Rendszeresen hospitálnak egymás óráin, gyakran közösen vezetnek tanórákat. A tapasztalatokat megbeszélik, végig gondolják

A kidolgozott gyakoronoki rendszer az eddig is jól bevált segítőpárok rendszerére épül.

Az értekezletek rendje

A Gyermek Ház pedagógusai heti rendszerességgel tartanak megbeszéléseket, ahol a programot érintő szakmai és szervezeti kérdések, teendők megbeszélése történik. A megbeszélések során esetmegbeszélésre is sor kerül, ekkor egyes pedagógiai helyzetek, tanulókat, tanulócsoportokat, osztályokat, pedagógusokat, szülőket érintő kérdések, helyzetek szakmai megbeszélése, értékelése, a megoldási lehetőségek számbavétele történik.

A megbeszélések és az esetmegbeszélések nagymértékben segítik a közös gondolkodást, az egységes szemléletet, a közös felelősség kialakulását. Ezeken a fórumokon a Gyermek Ház összes pedagógusa, gyógypedagógusa részt vesz.

A pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében online tanári levelezőlista működik.

A pedagógusok munkaidejének szabályozása, nyilvántartása:

A neveléssel-oktatással lekötött munkaidő a tantárgyfelosztásban szabályozott. A kötött munkaidő fennmaradó része rugalmasan kezelendő. A pedagógiai vezető – egyeztetve a pedagógusokkal – a fennmaradó idő egy részét szabályozza, annak érdekében, hogy az iskolai feladatok ellátása (nevelés-oktatást előkészítő, neveléssel-oktatással összefüggő feladatok, tanulói felügyelet, eseti helyettesítés) zökkenőmentes legyen. A kötött munkaidő ezen felüli részének beosztása rugalmasan, az aktuális feladatokhoz igazodva történik. A tanórán túli elfoglaltságok rögzítése a digitális naplóban történik.

11. A Gyermek Ház kapcsolata a közoktatási rendszer más szereplőivel

Szakmai kapcsolatok

A Gyermek Ház a pedagógiai gyakorlat minden területén igyekszik jelen lenni. Pedagógusai rendszeresen tartanak bemutató foglalkozásokat, tájékoztató előadásokat hazai és külföldi érdeklődőknek egyaránt.

Több, a program pedagógiai elveit kifejtő cikk jelent meg a személyiségközpontú nevelésről, a cselekvéses tanulásról, az integrált oktatásról, a differenciált tanulásszervezésről és az egyénre szabott értékelés gyakorlatáról.

Szoros, együttműködő a kapcsolat az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Karával, az ELTE Óvó- és Tanítóképző Karával, valamint az ELTE Pedagógiai Pszichológiai Karával, az Apor Vilmos Katolikus Főiskolával. Együttműködési megállapodás alapján hallgatók számára gyakorlati képzést biztosít a Gyermek Ház, a hallgatók rendszeresen végzik szakmai gyakorlatukat az iskolában.

Megalakulása óta részt vesz a program az Alternatív Pedagógiai Műhely, illetve Szabad Iskolákért Alapítvány, az AME Alternatív Tagozatának munkájában és bekapcsolódott az alternatív tanárképzésbe is.

Szakmai napok

A heti rendszerességgel (csütörtök) tartott szakmai nyílt napokon hospitálásra, konzultációra biztosít a Gyermek Ház lehetőséget. A szakmai nap felépítése: 8.00-8.45 tájékoztató a programról, 9.00-10.30 bemutató foglalkozások, 10.30-11.00 beszélgetés a foglalkozást tartó pedagógussal, 11.00-12.00 közös beszélgetés, konzultáció.

Pedagógus-továbbképzés

A Gyermek Ház program szakmai gyakorlatára épülve „Differenciálás a gyakorlatban, avagy hatékony iskolát mindenkinek” címmel, az oktatási miniszter által akkreditált pedagógus-továbbképzési program működött. (Alapítási engedély száma: 26209-4/1998., Indítási engedély száma: 302460-804/1999.) A program öt éves engedélyének lejártá után négy alkalommal (2004. 2009. 2016. 2022.) újra akkreditáltatta a Gyermek Ház Alapítvány a pedagógus-továbbképzési programot, Hatékony iskolát mindenkinek – avagy integrált/inkluzív nevelés a gyakorlatban címmel. (alapítási engedély száma: OM 272/ 37 / 2004. OKM – 2/19/2009. 107-34/2016. 172/10/2022).

Intézményi kereteken túlmutató fejlesztések szakmai fejlesztések

1999-ben az UNESCO által megjelentetett – nemzetközi inkluzív neveléssel foglalkozó - kiadványban Magyarországot a Gyermek Ház képviselte.

A program több pedagógusa bekapcsolódott a Nemzeti Fejlesztési Terv munkájába. Szakértőként, szakmai bizottsági tagként részt vettek a HEFOP 2.1. B sajátos nevelési igényű tanulók esélyegyenlőségét, iskolai integrációját segítő szakmai munkában, illetve 3.1 intézkedés kompetencia alapú oktatási csomagjainak kidolgozásában. Trénerként részt vettek a kompetencia alapú oktatás, az adaptív tanítási gyakorlat elterjedésének segítésében. Fő képzési területek a differenciált tanulásszervezés, a kooperatív tanulás és a szöveges értékelés. A képzések sikeréhez hozzájárult, hogy a Gyermek Ház heti rendszerességgel fogadta, fogadja iskolák tantestületeit, így biztosítva arra lehetőséget, hogy a kollégák gyakorlatban is láthassák a differenciált, adaptív oktatás megvalósulását.

A HEFOP 2. 1. 1. B. 4. projekt keretein belül a Gyermek Ház elnyerte a „Jó gyakorlat” elismerést.

2004-ben a sulíNova Pedagógiai Alternatívák Igazgatósága (szakmai vezető: Vekerdy Tamás) oktatófilmet készített a Gyermek Ház pedagógiai gyakorlatáról.

2007-ben kiadásra került a programvezető, Kókayné Lányi Marietta által írt, „Könyv az integrációról, sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése a Gyermek Házában” című könyve, amely a program integrációs gyakorlatát mutatja be.

2008-ban a Gyermek Ház tantestülete, személyközpontú pedagógiai gyakorlata elismeréseként Budapestért Díjban részesült.

2008-ban kiadásra került a programvezető, Kókayné Lányi Marietta társszerzővel (Vojnitsné Kereszty Zsuzsa) írt „Könyv a differenciálásról” című könyve, amelyben a Gyermek Házában alkalmazott, az egyéni sajátosságokhoz igazodó tanulásszervezés gyakorlata kerül bemutatásra. A könyv a Műszaki Könyvkiadó gondozásában – átdolgozás után – újból kiadásra került (2017.).

2010-ben a TÁMOP 3. 1. 4. pályázat keretében a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program 4 „Jó gyakorlatot” töltött fel a szolgáltatói kosárba. (1. Egyéni lehetőségekhez igazított tanulásszervezés, differenciálás, 2. SNI tanulók együttnevelése, integrált nevelés a gyakorlatban, 3. Az egyéni fejlesztés, a differenciálás lehetőségei a kooperatív tanulásban, 4. Egyénre szabott, árnyalt, szöveges értékelés). A pályázat keretein belül 33 iskola vette át a Gyermek Ház „jó gyakorlatait”.

2011-ben a Gyermek Ház az „előminősített referencia intézmény” címet elnyerte.

A Gyermek Ház fontosabb nemzetközi programjai

- 2010-ben a Gyermek Ház felkérést kapott a British Council által szervezett Világsuli programban való részvételre. A nemzetközi program célja, hogy a különböző nemzetek diákjai megismerjék egymás iskolai életét, segítse a társadalmi integrációt, a befogadó iskolai környezet kialakítását. (10 iskola került a programba)
- 2010-ben az OECD CERi keretein belül az „Innovatív tanulási környezetek” projektben való részvétel (Magyarországról 3 iskola nyert ebben a pályázatban)
- a Gyermek Ház program 25. születésnapja alkalmából nemzetközi konferenciát

- rendezett, melyet nagy szakmai érdeklődés jellemzett
- A „Tanulók hangja” Student Voice the BRIDGE to Learning programban való részvétel
  - Az EDiTE ELTE doktori iskolai programjában való részvétel

12. Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium élet- és munkarendje

Az intézmény éves működési rendjét (évkezdés, évközi szünetek, tanévzárás stb.) programjait a munkaterv tartalmazza.

A Gyermek Ház hagyományos rendezvényei, programjai:

- Évnyitó kirándulások évfolyamonként (augusztus. utolsó hete)
- Elsősök ünnepélyes avatása (évnyitó napja)
- Akadályverseny (szeptember)
- Túlélő tábor (október)
- 8. évfolyam forradalmi játéka az 1956-os szabadságharc tiszteletére
- Bolhapiac (november)
- Nyílt nap a gimnázium iránt érdeklődő diákok, szülők számára (november)
- Mikulásnap rendezvények
- Karácsonyi vásár
- Adventi gyertyagyújtások
- Karácsony közös ünneplése
- Téli kirándulások, sí tábor
- Nyílt nap az érdeklődő elsős szülők számára (január)
- Farsangi multság
- Leendő első osztályosok ismerkedési napja (március)
- Tavaszi Fesztivál (április)
- Gyermek Ház Olimpia (május)
- GYH nap, aszfaltrajz délután (május)
- Színházi előadások rendezése (1-1 osztály felkészülésével)
- Erdei iskola (május - június)
- 8. évfolyam erdélyi utazás (május)
- Tájékoztató futóverseny (június)
- Ünnepélyes évzáró műsor, a 8. osztályosok búcsúztatása (utolsó tanítási nap)
- Nyári táborok (június, július)

Minden hónapban – Forgószínpad keretein belül - hagyományörző kézműves foglalkozások vannak, ahol különféle népi mesterségekkel találkozhatnak a gyerekek, pl.: kosárfonás, nemezelés, agyagozás, üvegfestés, virágkötés, gyertyakészítés, batikolás.

A felsorolt programok nem tartalmazzák az osztályok által szervezett rendezvényeket színház és múzeumlátogatásokat.

Az iskolai programok költségeinek egy részét a Gyermek Ház I. Alapítvány fedezi. Amennyiben a kiadás a szülőket terheli, szükséges a kiadás elfogadtatása, jóváhagyása a szülői értekezleteken, jegyzőkönyvben rögzítve megtörténik. Ennek híján a programot nem lehet a tanulók számára kötelezővé tenni.

Napirend

A Gyermek Ház első hat évfolyama egész napos iskolai foglalkozást biztosít. Az oktató-, nevelőmunka 8-16 óráig tart. A nap beszélgetőkörrel kezdődik, ezt követik a különböző tanítási blokkok és órák, hosszabb szabadidősávokkal megszakítva. A délelőtti tanítási időszakban egy legalább 30 perces – lehetőleg szabad levegőn töltött –, játékos testmozgás a napirend része. Délutánra a pihentetőbb, kisebb szellemi koncentrációt igénylő kézműves, mozgásos, dramatikus foglalkozások kerülnek. A tanórák egész napra történő elosztása lehetővé teszi az egyenletes terhelést, és a tanórák közé a hosszabb pihenések beiktatását.

Nagy súlyt fektet a program a szabadidő hasznos eltöltésére. A gyerekeknek osztálykeretek között biztosít lehetőséget színvonalas kézműves, dramatikus és zenei tevékenységekre, kötetlen játékokra.

A 7-8. és a gimnáziumi évfolyamokon is a napirend része a beszélgetőkör, osztályidő. A tanórák után többféle szabadidős tevékenységet választására van lehetőség.

Az otthoni írásbeli (házi) feladat szabályozása

Az egész napos programmal működő osztályokban nincs rendszeres otthoni házi feladat, a felkészülés az iskolában történik. A tanulók heti egy alkalommal kapnak otthoni feladatot annak érdekében, hogy szüleik is részesei lehessenek az iskolai tanulásnak, nyomon követhessék gyermekük fejlődését. Az önálló, felkészülést biztosító délutáni tanulás 4. osztálytól kezdődően része a napirendnek, osztályonként eltérő időszükséglettel.

Az évközi szünetek a pihenés, a feltöltődés lehetőségét szolgálják, ezekre az időszakokra házi feladatot nem kapnak a tanulók.

13. Együttműködés a diákokkal

A Gyermek Ház nagyban fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködést. Szemléletéből adódóan kiemelt figyelmet fordít az együttműködő kapcsolatok kialakítására, mélyítésére. A pedagógusok megszólíthatók, az iskolai élet minden területén töreksenek arra, hogy figyelembe vegyék a tanulók elképzeléseit, buzdítják a diákokat véleményük kulturált megfogalmazására. A szervezeti formák, a beszélgetőkörök, az osztályidők, a személyre szabott tanulási helyzetek, az osztály- és iskolaprogramok mind támogatják a pedagógusok és diákok közti együttműködő, bizalommal teli kapcsolat kialakítását.

Diákönkormányzat

A Gyermek Ház diákönkormányzata – a nyolcadik évfolyamtól - a diákok képviselőinek szervezeti formáját valósítja meg.

Minden osztály két tagot delegál a diákönkormányzatba. A képviselőket az osztályok titkos szavazás útján, egy tanévre választják.

A diákönkormányzati egységek negyedévente, illetve szükség szerint, egyedi alkalmanként tartanak egyeztetéseket. A diákönkormányzati egységek választott vezetőjének feladata a diákönkormányzati gyűlések összehívása. A diákönkormányzat részt vesz az iskolát érintő események, programok véleményezésében, és tájékoztatja a tanulókat. A diákönkormányzat munkáját egy – erre a feladatra a diákönkormányzat által felkért – pedagógus támogatja.

14. Együttműködés a szülőkkel

A Gyermek Ház célkitűzése, hogy a szülők és a pedagógusok egymás feladatait átlátva és elfogadva, közösen, együtt neveljék a gyerekeket.

A beiskolázás során a program vezetője tájékoztatja a szülőket a program működéséről, arról, hogy mire fordítja a szabadon tervezhető óráit, és a nem kötelező órakeretét. A szabadon tervezhető és a nem kötelező tanórák számát és tartalmát a tanterv tartalmazza. Ezek az órák szükségesek ahhoz, hogy a Gyermek Ház pedagógiai céljai érvényesüljenek.

A szülőket a program tanítói, tanárai a tanév végén értesítik, tájékoztatják arról, hogy a következő tanévben milyen eszközökre, tankönyvekre, oktatást segítő kiadványokra lesz szükség, és ezek közül mit biztosít az iskola, és mi hárul a szülőkre.

A Gyermek Ház nyitott iskola, a szülők aktív részesei lehetnek az iskolai életnek. A nyílt napokon – havi rendszerességgel – tanulás közben figyelhetik meg gyermekeiket. Kérdéseikkel, problémáikkal bármikor megkereshetik a tanítókat, szaktanárokat, illetve az osztályfőnököket, patrónusokat. Ennek szervezett kereteit a fogadóórák biztosítják.

A program pedagógusai évenként több alkalommal szerveznek "szülői beszélgetéseket", ahol az osztályt, vagy egy korosztályt érintő kérdéseket tudnak közösen megbeszélni.

A szülők és a pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében valamennyi osztály online szülői levelezőlistát működtet.

A félévi értékelés után minden szülőnek módjában áll gyermeke aktuális helyzetéről, tanulási eredményéről konzultálni. A tanév végi értékelések, bizonyítványosztás után családi beszélgetést tartanak a pedagógusok, amelyen a tanulókkal, a szülőkkel együtt beszélnek meg a tanév tapasztalatait, az egyes tanulók fejlődését.

A szülői képviseletbe minden osztály szülői közössége egy tagot delegál. Hivatalos ügyekben a képviselet egyeztet a Gyermek Ház vezetőségével. Mivel a szülők és a pedagógusok közti kapcsolat rendszeres, élő, jól működő, a képviselet feladatköre erre korlátozódik.

A Gyermek Ház I. Alapítvány 1991-ben szülői kezdeményezésre jött létre. Az alapítvány célja, hogy a program pedagógiai munkáját anyagilag támogassa. A szülői alapítvány biztosítja azon kiadások fedezését, amelyek a Gyermek Ház innovatív tevékenységeiből, speciális feladatvállalásából, képzési rendszeréből adódnak (pl. speciális ismeretekkel rendelkező, gyógypedagógiai, művészeti, kézműves stb. szakemberek, mobilizálható bútorok, kézikönyvek, speciális fejlesztő eszközök, kirándulások, színház és múzeumlátogatások stb.).

A Gyermek Ház Alapítványát négy tagú kuratórium irányítja.

A kuratórium a szülőknek és a pedagógusoknak félévenként részletes beszámolót juttat el az alapítvány anyagi helyzetéről és terveiről. Az alapítvány bevételeit alapítványi és pályázatokon nyert támogatások biztosítják.

15. Az első osztályba való jelentkezés

A Gyermek Ház induló első osztályába 24 tanulót vesz fel. Ebből általában három hely a sajátos nevelési igényű tanulók számára van fenntartva.

Bár a Gyermek Ház program iránt nagy az érdeklődés, az osztálylétszám emelésére nincs mód.

Az integrált helyekre való jelentkezés lépései:

- Szándéknyilatkozat kitöltése október 31-ig.
- Szülői kérdőív kitöltése november 15-ig
- Beszélgetés a szülőkkel (október – november)

A gyerekek számára novemberben kiscsoportos játszónap szervezésére kerül sor.

A sajátos nevelési igényű gyerekek felvételéhez a sérülés jellege szerint illetékes Szakértői Bizottság véleménye szükséges.

Jelentkezés lépései a nem integrált helyekre:

- Szándéknyilatkozat kitöltése január 31-ig
- Szülői kérdőív kitöltése február 15-ig

A gyerekek számára játszónap, a szülők részére kiscsoportos, illetve egyéni beszélgetések szervezése történik.

Gyakori, hogy a már működő osztályba szeretnének tanulót beíratni. A jelentkező tanuló fogadására abban az esetben van mód, ha valamelyik osztályban üresedés történik. A jelentkező tanuló számára próbanapokon való részvételt biztosítunk a kölcsönös ismerkedés érdekében.

16. A gimnáziumi felvételi eljárás

1. A Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium nyolcadik osztályos tanulói számára

A felvételi eljárás során a Gyermek Ház nyolcadik osztályában tanulók esetében az általános iskolai tanulmányi eredményt vesszük figyelembe.

Azok a Gyermek Ház program 8. évfolyamán tanulók nyernek felvételt, akik:

- tanulmányi átlaga a 7. év végi és a 8. félévi érdemjegyeket figyelembe véve - magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, természettudományos tantárgyak átlaga (földrajz, fizika, biológia, kémia) és az idegen nyelv jegyei alapján - eléri a 4.4-t,
- fegyelmező intézkedésben nem részesültek,
- akik a felvételi eljárás során kizárólag tanulmányi eredményük alapján vesznek részt a felvételi eljárásban, és erről - a pontos keretszám meghatározása érdekében, a keretszám meghatározása előtt - szüleik nyilatkozatot tesznek.

2. Azon nyolcadik osztályt végző tanulók számára, akik az általános felvételi eljárás során általános iskolai eredményeik, valamint a központi matematika és magyar nyelv írásbeli és a szóbeli felvételi vizsga eredményei alapján nyerhetnek felvételt gimnáziumi osztályba.

A felvételi pontok számításának módja:

Az általános iskola 7. év végi és 8. félévi eredményei alapján:	50 pont
A központi írásbeli vizsga eredményei alapján:	100 pont
Az iskolai szóbeli vizsga eredményei alapján:	50 pont
Összesen:	200 pont

Hozott pontok számítása: a 7. év végi és 8. évfolyamon a félévi magyar nyelv és irodalom átlaga, matematika, történelem, idegen nyelv, valamint a természettudományos tantárgyak átlaga (földrajz, fizika, biológia, kémia) jegyeinek összege. (maximum 50 pont)

Központi írásbeli felvételi eredménye: Matematika maximum 50 pont, magyar nyelv maximum 50 pont. (maximum 100 pont). Tantárgyi felmentés esetén a megírt tantárgy eredményét duplázzuk meg.

Szóbeli vizsga eredménye: a szóbeli vizsgán a jelentkező tanulók nyelvi kompetenciáját, kommunikációs képességét, általános tájékozottságát, logikai gondolkozását, személyes érdeklődését, együttműködési készségét szeretnénk megismerni.

A szóbeli vizsga témakörei: együttműködési készség, személyes bemutatkozás, önismeret elemei, érdeklődés, egy számára fontos irodalmi mű bemutatása, logikai feladatok megoldása, általános tájékozottság, iskolaválasztás indoklása, személyes motivációk. A szóbeli vizsgára fényképes motivációs levelet kérünk. (maximum 50 pont)

A felvételi eljárás során megszerzett összes pont alapján rangsoroljuk a felvételizőket.

Azonos pontszám esetén előnyt élveznek:

- Hátrányos helyzetű tanulók
- Kerületi lakos
- Akiknek különleges helyzete ezt indokolja

A számítógépes központ a felvehetőnek minősített tanulókból jelöli ki a felvételt nyert tanulókat, az adatlapon sorrendbe állított iskolák alapján.

Felvételi követelmények:

Tanulmányi átlag alapján minimum 25 pont, a központi írásbeli vizsgán mindkét tantárgyból minimum 25 % és a szóbeli felvételi vizsgán minimum 50 % elérése. Az SNI tanulók számára biztosított helyek száma három, az ezen felüli SNI tanulókat nem tudjuk felvenni. A nyelvi előkészítő osztályban az idegen nyelv tanulása alól felmentett tanulót nem tudunk fogadni.

17. Eszközök, felszerelések

A Gyermek Ház a tanulók nagyfokú önállóságára, tevékenkedő, fölfedező tanulására építő ismeretszerzést helyezi előtérbe. Ehhez elengedhetetlen, hogy kellő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz álljon a tanulók rendelkezésére. Az eszközök jelentős részét a fenntartó Közép-Budai Tankerületi Központ biztosítja. A Gyermek Ház iskolaépülete a legkorszerűbb eszközökkel van felszerelve.

A tanulást segítő képességek fejlesztése érdekében is rengeteg játékot, eszközt használnak a diákok és a tanítók. A felsőbb osztályokban az élményszerű tanulás, a sok tapasztalás változatlanul fontos. A különböző megfigyelésekhez, kísérletezésekhez, az önálló ismeretszerzéshez szintén sokféle tanulást segítő eszközre, kézikönyvre van szükség. A Gyermek Ház folyamatosan igyekszik bővíteni eszköztárát.

A sajátos nevelési igényű kisiskolások fejlesztéséhez még több, gyakran speciális eszközök szükségesek. E célra főleg pályázaton nyert, illetve alapítványi támogatásból befolyt összeg áll az iskola rendelkezésére.

A Gyermek Ház eszköztárában nagy számban szerepelnek mozgást, mozgáskoordinációt, kognitív képességeket stb. fejlesztő eszközök, játékok (pl. egyensúlyhengerek, trambulín, billenő rácshinta, csörgődob, figyelemfejlesztő egyéni és társasjátékok, Montessori eszközök stb.).

A Gyermek Ház tanterve részletesen, az adott évfolyamra lebontva tartalmazza a gyakran alkalmazott tanszerek és taneszközök felsorolását.

A szabadidő-tevékenységekhez szükséges eszközök folyamatos beszerzését a Gyermek Ház Alapítvány is segíti.

A szabadidő eltöltéséhez szükséges a többfunkciójú teremrendezés. Puha szivacsok, párnák, takarók segítik a gyerekek pihenését.

A kulturált étkezés feltételei adottak. A higiénias körülmények jók, a pedagógusok figyelmet fordítanak a higiénias szabályok betartására, a kulturált étkezési szokások kialakítására, megőrzésére. Az osztályteremben a poharak, tányérok, szalvéták és az evőeszközök a gyerekek által könnyen elérhető helyen vannak.

A tanulók életkorához igazodó egyéni és társasjátékok, szerepjátékokat segítő felszerelések, építőkockák és egyéb építőjátékok, mesekönyvek, ifjúsági regények, színes ceruzák, színezők, rajzlapok, gyurmák az osztályterem e célra kialakított sarkában, szabad polcokon vannak.

A szabadtéri játékok, labdák, tollas- és pingpongütők, ugráló kötelek, homokozó játékok az osztálytermi felszerelés részét képezik. Fontos lenne az iskola udvarán játszótér kialakítása, ezt – a pedagógusok, gyerekek és szülők összefogásával – a közeljövőben kívánja az iskola megvalósítani.

18. A program eredményességének vizsgálata, a nevelő, oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere

A Gyermek Ház Általános Iskola és Gimnázium pedagógiai vezetője, pedagógusai és felkért szakemberei folyamatosan figyelemmel kísérik, ellenőrzik:

- az alapelvek megvalósulásának szintjeit,
- a programból való kilépés mutatóit,
- az integrált oktatás, nevelés hatékonyságát,
- a program pedagógiai munkájáról érkező visszajelzéseket.

Az alapelvek megvalósulásának ellenőrzése

Biztos alapkészségek kialakítása

- A helyi tantervben feltüntetett követelmények elérésének vizsgálata.
- Központilag összeállított mérések alkalmazása.
- OKÉV mérések

Egyéni fejlesztés biztosítása

- Differenciált mérőlapok alkalmazása.
- A követelményrendszerrel való eltérés (pozitív, negatív irányban) rögzítése, összevetése a kognitív képességek vizsgálatának eredményességeivel.
- OKÉV mérések sajátos nevelési igényű tanulóakra vonatkozó részei.

Az önálló, felfedező tanulás megvalósulása

- Önálló munkavégzés, feladatmegoldás minőségének ellenőrzése.
- Kézikönyvek, tanulást segítő eszközök, munkakártyák célszerű alkalmazásának megfigyelése.
- Beszámolókra, kiselőadásokra való önálló felkészülés értékelése.
- A tanulási technikák alkalmazásának ellenőrzése.

A társakra való odafigyelés, a kooperatív tanulás gyakorlásának kialakítása

- Páros és csoportos tanulási helyzetek megfigyelése.
- Közös feladatmegoldás, munkavégzés minőségének értékelése.
- Egymásra való odafigyelés, helyes érvelés és vita szintjeinek megfigyelése.

Az önálló szabadidő-felhasználásra nevelés színvonala

Az egész napos foglalkoztatásban résztvevők önálló egyéni és társas szabadidő-felhasználásának megfigyelése

Az integrált nevelés és oktatás hatékonysága

- A helyi tantervben feltüntetett – integrált tanulókra vonatkozó – követelmények elérésének vizsgálata.
- OKÉV mérések integrált tanulókra vonatkozó részei.
- A Szakértői Bizottságok és az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kara szakembereinek megfigyelései az integrált nevelés hatékonyságáról.
- Az integrált tanulók fejlődésének objektív, meghatározott időnkénti mérése, gyógypedagógusok segítségével.
- A sajátos nevelési igényű tanulók szocializálódása, környezetükbe való beilleszkedésüknek vizsgálata.
- Az ép gyerekek toleranciájának, empátikus készségeinek folyamatos megfigyelése.

A program pedagógiai munkájáról érkező visszajelzések

- Kölcsönös óralátogatások, hospitálások, az oktatási-nevelési folyamatok megfigyelése, a hatékony tanulásszervezés közös alakítása érdekében.
- Szülői vélemények (kérdőívek) tapasztalatai.
- Alternatív iskolák, programok látogatása, a látogatók fogadása, tapasztalatok egybevetése.
- Más, egésznapos foglalkoztatást is alkalmazó iskolák tapasztalatainak megismerése, összevetése saját tapasztalatainkkal.
- A programba bekapcsolódó főiskolai hallgatók záró tanításain résztvevő, azokat értékelő főiskolai tanárok észrevételei.
- Az Alternatív Pedagógiai Műhely, Szabad Iskoláért Alapítvány visszajelzései.
- A Szakértői Bizottságok és az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kara szakembereinek véleményezése.
- Hazai és külföldi kollegák, nevelésméleti szakemberek tapasztalati.
- UNESCO-szakemberek látogatása, a nemzetközi tapasztalatok elemzése.

Belső Ellenőrzési Csoport

A Belső Ellenőrzési Csoport koordinálja a pedagógusok önértékelését, belső értékelését.

A tanév elején összeállított önértékelési terv alapján – az érvényben lévő jogszabályoknak megfelelően – történik a pedagógusok önértékelése, értékelése.

19. Összegzés, felülvizsgálatok

Jelen pedagógiai program fő alapelvei az 1991/92-es tanévtől, a Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program megalakulásától kezdődően érvényesülnek.

A részletes Pedagógiai Program kidolgozása – az addig szerzett gyakorlati tapasztalatokból kiindulva – 1995/96-os tanévben kezdődött el. (Pedagógiai vezető: Kókayné Lányi Marietta)

A Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program Pedagógiai Programját Trencsényi László közoktatási szakértő pozitív véleményezése alapján, a fenntartó 1998-ban jóváhagyta.

A Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program helyi tantervét a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ 2013. január 17-én jóváhagyásra benyújtotta az oktatásért felelős miniszterhez. A 21138-1/2013/KOIR iktatószámú határozat jóváhagyta a Gyermek Ház kerettantervét, alkalmazására megadta az engedélyt.

A Pedagógiai Program meghatározott időnként – szakmai fejlesztés, illetve az aktuális törvényi rendelkezéseknek történő megfelelés érdekében – felülvizsgálatra kerül. Módosítás esetén a szülői- és diákképviselőt tájékoztatása megtörténik. A pedagógiai program módosításait a tantestület hagyta jóvá.

20. Zárórendelkezések

A Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium nevelőtestülete a pedagógiai program módosítását 2022. szeptember 26-án tartott nevelőtestületi értekezleten elfogadta.

Kókayné Lányi Marietta
Intézményvezető

Handwritten signature of the school board representative.
Tantestület képviselője

A szülői képviselet az intézmény pedagógiai programjának módosításával kapcsolatos véleményezési jogát gyakorolta.

Handwritten signature of the SZMK representative.

Az SZMK képviselője

A Közép-Budai Tankerületi Központ mint a Gyermek Ház Alternatív Általános Iskola és Gimnázium fenntartója az intézmény pedagógiai programjának módosításával kapcsolatos egyetértési jogát gyakorolta.

Budapest, 2022. október 28.

Kaján
Közép-Budai Tankerületi Központ
tankerületi igazgató

-